… нэгэдэгты

46-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

…С-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

…286 (11885) | 1968 оной декабриин 8, воскресени | Сэн 2 мүнгэн

РСФСР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

ЭМНЭЛГЫН, ҮБШЭНҺӨӨ ҺЭРГЫЛХЭ ЭМХИ ЗУРГААНУУДАЙ МЕДИЦИНСКЭ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДТЭ РСФСР-эй ГАБЬЯАТА ВРАЧ ГЭҺЭН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Арадай элүүрые хамгаалгын талаар габяатай байһанайнь түлөө **РСФСР-эй Габьяата врач** гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо:

БУРЯАДАЙ АССР-һээ:

Суздальцева Галина Сергеевнада—Буряадай АССР-эй Улаан-Үдэ хотын 1-дэхи больницын таһагые даагша.

РСФСР-й Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ М. ЯСНОВ.

РСФСР-й Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Х. НЕШКОВ.

Москва, 1968 оной декабриин 4.

КПСС-эй БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ V ПЛЕНУМ

КПСС-эй ЦК-гай ОКТЯБРИИН (1968 оной) ПЛЕНУМЭЙ ДҮНГҮҮД БА ОБЛАСТНОЙ ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИИН ЗОРИЛГОНУУД ТУХАЙ

КПСС-эй областной комитедэй V пленумэй тогтоол

…ПСС-эй ЦК-гай октябриин …оной) Пленумэй дүнгүүд ба …ной партийна организациин …онууд тухай» КПСС-эй обкомой …арь нүхэр А. У. Модогоевой …элидхэлые шагнажа, зүбшэн… зуураа. КПСС-эй ЦК-гай ок… Пленум болбол парти ба гү…хабаатай угаа шухала асуудал…е хаража үзөө гэжэ партиин …й пленум тэмдэглэнэ. Тэрэнэй …эбэринүүд хадаа хүдөө ажахые …нэ асуудалнуудаар КПСС-эй …съездын, ЦК-гай Пленумүүдэй …эбэринүүдые саашадань бэе… талаар партиин ба совет ара…жэ байгаа ажал ябуулгын үр…э программань болоно.

…астной партийна организаци… республикын бүхы ажалшат…й ЦК-гай октябриин Пленумэй …эбэринүүдые айхабтар ехээр …ан угтаһан байна. Колхоз бо…овхозуудай экономикые бүри …ахи, хүсэтэй болгохын түлөө …эй, хүдөө ажахын үйлэдбэриин …үрые дээшэлүүлхэ замуудай …глэлнүүд хүдөө ажахые саа… хүгжөөхэ талаар Пленумэй …һан энэ программа дотор то…legдоһон байна.

…-эй XXIII съездын, ЦК-гай …(1965 оной), майн (1966 …Пленумүүдэй шиидхэбэринүү…элүүлэн, партиимнай хү…ютагуудта эмхидхэлэй ба …сурталай ехэ хүдэлмэ…бүүлһан, социально-эконо…ска томо томо хэмжээ ябуул…ые бэелүүлһэн байна. Нигэжэ …нгөө боломжонуудые дүүрэн …лхэ арга колхоз, совхозуудта …ажахынуудай эдэбхи үүсхэл …гөө, ниитын үйлэдбэриин ур… хүдөөгэй ажалшадай урма…байдаг сэдьхэлые улам зориг… хүдөө ажахын хүгжэлтын …бүри түргэдхэхэ эрхэ байдал …оо.

…тиин XXIII съездын шиидхэбэ…ые хүсэндэнь хүргэхын түлөө. …эй ЦК-гай мартын Пленум дээ…аалагдаһан экономическа хэм…дые бэелүүлхын түлөө обла…партийна организациин хүтэл…эрэ эрид шууд тэмсэл эрхилхэ… колхознигууд, совхозуудай …эршэд, хүдөө ажахын мэргэ… болон хүдөө нютагуудай бү…алшад хүдөө ажахын үйлэдбэ…хүгжөөлгэ дээрэ зарим тэды үрэ…дые түйлаа. Үнгэрһэн 1965—…онуудай үедэ республикын хү…ахын валовой продукциин жэл …хэмжээн 230 миллион түхэ…үрэһэн гэхэ гү, али тэрэнэй …гурбан жэлэй үедэ абтаһан …продукциин жэл бүриинхи… миллион түхэригөөр дээгүүр

…жэлнүүдтэ газар тариалангай …а дээшэлээ, севооборотууд …отойгоор нэбтэрүүлэгдэжэ, нү…элон минеральна үтэгжүүлгэ…үрьһэндэ оруулагдана. Ороо…ургамалнууд гол түлэб хабар …намар паарлаһан газарта та…, эрхим класстай үрэһөөр та…ан тарилгын талмайн хэмжээн …ургаа.

…газар элдүүрилхэ, уһанай … барилга бодхоохо, газарай …хамгаалха талаар колхоз, сов…нилээд горитой хүдэлмэри хэ…айна. Ганса һүүлшын гурбан …туршада 2860 гектар газар …ынхээ уһалагдадаг болоо, 5 …гектар уһалха шадалтай уһа…систэмэнүүд һэльбэгдэн за…, шииг пойтоор үлэмжэ ехэ, …аһан 7680 гектар газар ха…. Эдэ хэмжээнүүдэй ашаар …—1968 онуудай үедэ дунда …жэл бүхэндэ 546 мянган тон…оһон абтадаг болоо. Харин …—1964 онуудта дунда зэргээр …ри 421 мянган тонно абтадаг …артаабха абалга нилээд дээ…. Тиигэжэ газар тариалангай …щи тушааха гүрэнэй түсэб ам…айгаар дүүргэхэ, үлүүлэн …хэ арга республикада ел…

…уһа малай тэжээлэй баазые бэ…лхэ талаар республикын кол…совхозуудта түсхай хүдэлмэри …эн байна. Сабшалан дээрэ да…ехэтэйгээр хэгдэжэ байһан хү…и һайнжаагдаха, алишье тала… дэмжэгдэхэ зэргэтэй. Энэ хү…риин ашаар колхоз, совхозууд …онойхиһоо 45 процент ехэ үбһэ …ан дээрэһээ абаа.

…алангай продукци абалгын …нтай дашарамдуулан, респуб… хүдөө ажахын гол һалбари …мал ажал саашалаа хүгжэһэн … Үнгэрһэн гурбан жэлэй тур-шада үхэрэй, хонинной, гахайн тоо толгой зарим тэды үдэһэн байха юм. Мяха, һү, нооһо абалга дээшэлжэ, тэрэнэй зэргээр тэдэниие гүрэндэ тушаалга ургаа. Мал ажалай ашаг шэмэнь ехэ болоо. Үнеэн бүриһөө һү haaлга 1964 онойхиһоо 21 процентээр, нооһо хайшалга — 22, үндэгэ— 21 процентээр дээшэлһэн байна.

Экономическа талаар урмашуулгын ба хүдөө ажахын продуктнуудые үйлэдбэрилгын ургаһанай аша туһаар колхозуудай экономико бэхижээ. Колхозуудай олзо арьбажажа, колхознигуудай ажалай түлөөһэн ехэ болоно. Совхозуудайшье экономико мүн лэ шангадажа байна.

Үйлэдбэриин болон гэр байрын барилга эрхилхэ, техникэ ашаглалга һайжаруулха, хүндэ хүшэр ажал оньһожоруулха, хүдөө ажахын кадрнуудые бэлдэхэ талаар хэдэ хэдэн хэмжээнүүд колхоз болон совхозуудта бэелүүлэгдэһэн байна.

Хүдөө ажахые хүгжөөлгэ дээрэ түйлагдаһан амжалтанууд юу гэршэлнэб гэхэдэ, хүдөө ажахын продуктнуудай абалгые дээшэлүүлхын тулада республикын колхоз, совхозууд ехэ арга боломжонуудтай, дараса нөөсэтэй болоо бшуу.

Гэхэтэй хамта республикын хүдөө ажахые хүгжөөлгэ дээрэ дутагдал, хэрэглэгдээгүй арга боломжо олон, али олон шиидхэгдээгүй асуудалнууд бии гэжэ КПСС-эй обкомой пленум тоолоно. Партиин XXIII съездын, КПСС-эй ЦК-гай мартын ба майн Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдэй үндэһөөр хараалагдаһан али олон хэмжээ ябуулгануудые областной парторганизаци, советскэ болон хүдөө ажахын органууд, колхоз ба совхозууд бэелүүлжэ шадаагүй. Тэрэнһээ боложо, зарим продукт абалга, ажалай бүтээсэ табан жэлэй түсэбөөр хараалагдаһан хэмжээндээ хүрөөгүй байһаар.

Адууһа малай ашаг шэмэ республикын олон колхоз, совхозуудта багаар абтана. Һүүлэй жэлнүүдтэ ниитын мал удаанаар үдэнэ. Мал үсхэбэрилхэ хэрэгэй хангалтагүйгөөр эмхидхэгдэһэнһээ, малай олоороо гарзалдагһаа нимэ байдал ушарна. Илангаяа Зэдын, Хяагтын, Бэшүүрэй, Хэжэнгын, Баргажанай ба Мухар-Шэбэрэй аймагуудта мал олоор үхэнэ.

Ургаса дээшэлүүлхэ гэһэн гол шухала зорилго республика дотор удаанаар шиидхэгдэнэ. Хориин, Хэжэнгын, Ярууны, Баргажанай болон бусад хэдэн аймагуудта ургаса бага.

Химиин, газар элдүүрилгын, комплексно оньһожоруулгын үндэһөөр хүдөө ажахын үйлэдбэриие хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ хэрэг тушаа зарим колхоз, совхозуудта анхарал бодотоор табигданагүй. Севооборот аали нобшоор бэелүүлэгдэнэ, ургаса ехээр үгэдэг ороoһото болон тэжээлэй ургамалнуудай сортнууд һулаар нэбтэрүүлэгдэжэ, нютагай үтэгжүүлгэ муугаар хэрэглэгдэнэ, газартаа эзэн бусаар, хаа хамаагүйгөөр хандаха ябадал ушарна. Олон ажахынууд нютагай ба минеральна үтэгжүүлгэнүүдые ашаг үрэгүйгөөр хэрэглэнэгүй. Уһалагдадаг тариалан олон тээгүүр мууса ашаглагдана. Зарим ажахынууд уһалагдадаг газар дээрээ шэниисэ мэтын үнэтэй ургамал тарихын орондо ургаса багатай ургамалнуудые тарина.

Мал ажалай тэжээлэй баазые бэхижүүлхэ зорилгоор шухала хэмжээнүүдэй абтаһаншье haa, олон ажахынууд адууһа малаа тэжээлээр мууса хангана. Иигэжэ малай ашаг шэмые, мал ажалай продуктнуудые абалгые саашаданъ дээшэлүүлхэ хэрэг хойшоо татагдана. Энээнэйл гэмээр мяха абалга ехэ гээгдэлдэ оронхой. 1965—1967 онуудай үедэ колхоз, совхозууд, гүрэнэй ажахынууд мяха абалгые жэл бүхэндэ дунда зэргээр урдахи гурбан жэлтэй сасуулбал, миил 7 процентээр ехэ болгоо. Харин тиихэдэ Ахын, Баргажанай аймагууд доошонь оруулаа. Хэжэнгын, Прибайкалиин, Түнхэнэй аймагуудта эдэ жэлнүүдтэ мяха абалгань дээшэлээгүй, тиихэдэ Зэдын, Бэшүүрэй, Яруунын аймагуудай ургалта миил 2—4 процент болоо.

Түсхай шэглэлдэ орохо хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлхэ зуураа, Хүдөө ажахын министерствын, Мухар-Шэбэрэй, Хяагтын, Бэшүүрэй, Улаан-Үдын аймагуудай олон колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд зарим түрэлэй малай, илангаяа гахайн тоо толгойе ямаршье баримтагүйгөөр хороoһон байна гэжэ КПСС-эй обкомой пленум тэмдэглэнэ. Иигэжэ мяха абаха, гүрэндэ худалдаха табан жэлэй түсэб дүүргэхэ таладань ажахынуудтаа хүндэ хүшэр байдал ушаруулба. Гэхын хажуугаар олохон ажахынуудта мал шахан таргалуулха хэрэг ёһоор эмхидхэгдээгүй байһаар, гүрэндэ жэжэ, шадал муутай мал тушаагдана.

Зарим колхоз, совхозуудта малай фермэнүүдые оньһожоруулга һулаар бэелүүлэгдэнэ, тэжээл бэлдүүлгэ, мал эдеэлүүлгэ, шэбхэ гаргалга, уһалалга олон газарта оньһожоруулагдаагүй байһаар, үнеэ һаалгые оньһон аргаар хэхэ арга аалиар нэбтэрүүлэгдэнэ. Иимэ байдал ажалай, материальна, мүнгэ зөөриин ехэ гаргаша хүүлэнэ, продукциин өөрынь үнэ сэн ехэ болгоно.

Малай һайн байранууд, соёлой, ажаһуудалай барилганууд республикын колхоз, совхозуудта дуталдаһаар. Гэхэтэй хамта капитальна барилгын түсэб саг үргэлжэ дүүрэнэгүй. «Бурятцелинстрой» трест, «Межколхозстрой» нэгэдэл хүдөө нютагуудтахи барилгануудые нобшоор бүтээнэ, болзор баримталагданагүй, барилгын ба хабсаралгын хүдэлмэриие шанар муутайгаар хэнэ.

Хабарай тарилгын бэлэдхэл, малай үбэлжэлгын эмхидхэл дээрэ аймагуудай партийна, советскэ ба хүдөө ажахын органууд ехэ ехэ дутагдалнуудые гаргана гэжэ КПСС-эй обкомой пленум тэмдэглэнэ. Үнеэдэй ашаг шэмэ эрид дээшэлүүлхэ, мал шахан таргалуулха тон таатай арга боломжонууд дууһан хэрэглэгдэнэгүй.

Хүдөө ажахын министерство, партиин олон райкомууд, колхоз, совхозуудай партком ба парторганизацинууд, советскэ, хүдөө ажахын органууд бии байгаа арга боломжонуудые, нөөсэнүүдые элирхэйлхэ ба ашаглаха талаар эмхидхэлэй хүдэлмэри һулаар эрхилнэ, парти ба правительствын хүдөө нютагуудай ажалшадта хүргэһэн угаа ехэ туһаламжые гүйсэд хэрэглэнэгүй, ажахынуудай экономикые гүнзэгыгөөр шэнжэлэн харанагүй, кадрнуудые шэлэн олохо, хубаарилха, хүмүүжүүлхэ, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилхы кадрнуудай, илангаяа дунда шатын тушаалтанай мэргэжэл дээшэлүүлхэ хэрэгые дутагдалтайгаар эрхилнэ, тэдэндэ шанга эрилтэ табинагүй, дааһан ажал хэрэгэй түлөө харюусалгыень дээшэлүүлнэгүй, парти ба правительствын шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтын хойноһоо хиналта, шалгалта ёһоор хэнэгүй, хүнүүдэй дунда ябуулагдаха хүдэлмэри, хүдөө ажахын ажалшадай дунда социалис мүрысөөн һулаар эмхидхэгдэнэ гэжэ КПСС-эй обкомой пленум тоолоно. Иимэл ушарһаа боложо республикын хүдөө ажахын хүгжэлтэ дээрэ горитой дутагдалнууд үзэгдэһөөр гээшэ.

Хүдөө ажахые хүгжөөхэ талаар КПСС-эй XXIII съездын, ЦК-гай мартын, майн Пленумүүдэй хараалһан бодото хэмжээнүүдые, партиин политикые саашадань хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлхын түлөө бүхы коммунистнарай, бүхы совет арадай тэмсэлэй дайшалхы программань бологшо «Хүдөө ажахын асуудалнуудаар КПСС-эй XXIII съездын ба ЦК-гай Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдэй ямараар дүүргэгдэжэ байһан тухай» КПСС-эй ЦК-гай октябриин Пленумэй абаһан тогтоолые партиин обкомой пленум нэгэн дуугаар һайшаана.

КПСС-эй обкомой пленум иигэжэ ТОГТООНО:

1. Хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ тухай КПСС-эй ЦК-гай Пленумэй тогтоол соо, мүн нүхэр Л. И. Брежневэй элидхэл соо найруулагдаһан гол шэглэлнүүд, бодото хэмжээнүүдые хүтэлбэри болгожо, заатагүй дүүргэхэ.

Республикын хүдөө ажахые хүгжөөхэ хэрэгтэ үзэгдэжэ байгаа нилээд ехэ дутагдалнуудые усадхахыень, колхозно болон совхозно үйлэдбэриин бүхы арга боломжые эрхим һайнаар ашаглажа, тон богонихон болзор соо хүдөө ажахын үйлэдбэриие хурдан түргэнөөр хүгжөөжэ, табан жэлэй түсэбэй даалгабаринуудые амжалта түгэлдэрөөр бэелүүлхыень КПСС-эй обкомой бюрое, республикын Министрнүүдэй Соведые, Хүдөө ажахын министерство, Мелиорациин ба уһанай ажахын министерствые, аймагуудай партийна болон советскэ организацинуудые, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдые уялгалха.

2. Удаадахи табан жэлэй эсэс багаар республика дотор хүдөө ажахын продукци абалгые заатагүй иимэ хэмжээндэ хүргэхэ гэжэ КПСС-эй обкомой бюрое, республикын Министрнүүдэй Соведые, КПСС-эй райкомууд болон райисполкомуудые уялгалха гэбэл: ороoһо таряа абалгые 680—700 мянган тоннодо, мяха абалгые 95—100 мянган тоннодо хүргэхэ, тэрэ тоодо мяхалиг малай болон мал шахан таргалуулдаг трестын түсхай шэглэлээр мэргэжэһэн совхозуудта 16 мянган тонно болгохо; һү абалгые 230—250 мянган тоннодо, тэрэ тоодо һү haaлиин түсхай шэглэлэй ажахынуудта — 60 мянган тоннодо хүргэхэ; нооһо абалгые 7000 тоннодо хүргэхэ, үндэгэ— 180 миллион хэһэг болгохо, тэрэ тоодо «Птицепром» гэжэ трестын предприятинуудта—60—65 миллион хэһэгтэ хүргэхэ. Тиихэтээ нэгэн хамта колхоз, совхозуудта болон гүрэнэй ажахынуудта малай, шубуунай тоо толгойе олошоруулха.

ЦК-гай октябриин Пленумэй шиидхэбэринүүдһээ үндэһэлэн гараһан эдэ гол зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэхын тулада ороoһото болон хүдөө ажахын бусад ургамалнуудай, мүн нуга сабшалангай үбһэ ногооной ургасые эрид дээшэлүүлхэ, мал болон шубуунай ашаг шэмые али болохоор һайжаруулжа, хүдөө ажахын эрхилэгдэдэг тала дайдые саашадаа үргэдхэжэ, газар һайжаруулха, уһанай ажахын барилга хэхэ, хими нэбтэрүүлхэ, ажалаа үргэлжэдэнь оньһожоруулха ёһотой болоно.

3. Хүдөө ажахын министерствые, Мелиорациин ба уһанай ажахын министерствые, КПСС-эй райкомууд болон райгүйсэдкомуудые, «Птицепром» болон «Скотооткорм» гэжэ мал ажалай трестнүүдые ойрын жэлнүүдтэ иимэ зорилго бэелүүлхыень уялгалха гэбэл: һүүлэй табан жэлэй дунда зэргын хэмжээнтэй сасуулбал, ороoһо таряанай ургасые 4—5 центнерээр ехэ болгохо, юрын сабшалангһаа 4—5 центнерээр, тэрэ тоодо уһалагдадаг газарһаа 8—10 центнерээр ехэ үбһэ абадаг болохо: силостэ дарагдадаг ургамалнуудые 60—70 центнер ехээр, тэжээлэй корнеплодуудые 150—160 центнерээр, овощ 60—65 болон хартаабха 50—60 центнер ехээр абадаг болохо. Һүүлэй гурбан жэлэйхитэй, сасуулбал, республика дотор дунда жэшээгээр үнеэн бүриһөө һү haaлгые 700 килограммаар ехэдхэхэ, харин һү haaлиин ажахынуудта—900 килограммаар ехэ болгохо; тушаагдаха ёһотой эбэртэ бодо малай амидын шэгнүүрые 40—50 килограммаар, харин мяхалиг малай трестын ажахынуудта 60—80 килограммаар, хонидой шэгнүүрые 8—10 килограммаар, гахайнуудай шэгнүүрые 20—30 килограммаар ехэ болгохо; мүн хонин бүриһөө 0,6—0,8 килограмм нооһо ехээр хиргадаг, колхоз, совхозуудта тахяануудһаа 30—40 хэһэг олоор үндэгэ абадаг, харин «Птицепром» трестын предприятинуудта тахяа бүриһөө 40—50 хэһэгээр олон үндэгэ абадаг болохо.

Табан жэлэй түсэбэй үлөөд байһан жэлнүүдтэнь хүдөө ажахын бүхы продуктнуудые абаха, худалдаха түсэбые заатагүй дүүргэхэ ба үлүүлэн дүүргэхын тулада эрид шанга хэмжээнүүдые абаха шухала гэжэ бүхы партийна, советскэ болон хүдөө ажахын органуудай, колхоз, совхозуудай болон бусад ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэдэй анхаралые КПСС-эй обкомой Пленум хандуулна.

4. Хүдөө ажахын министерствые, Мелиорациин ба уһанай ажахын министерствые, «Сельхозтехникэ» гэжэ нэгэдэлые, КПСС-эй райкомууд болон райгүйсэдкомуудые, колхоз, совхозуудай партийна организацинууд болон хүтэлбэрилэгшэдые иимэ хэмжээнүүдые бэелүүлхыень уялгалха:

а) саашадаа газар ажалаа улам һайнаар эрхилхэ, зүб севооборотуудые ашаглажа түргэн һураха, үрэһэнэй ажал гуримшуулха, нютагай нютагуудта тааруулагдаһан сортовой үрэһөөр бүхы ажахынуудые тарилга хүүлэдэг болгохо, ороoһо тарянай болон тэжээлэй шанар һайнтай шэнэ сортын ургамалнуудые ехээр таридаг болохо тушаа хэмжээнүүдые хараалжа, ажахы бүхэндэ бэелүүлхэ;

б) «Һалхи болон уһанһаа газарай хүрьһэнэй гэмтэхэ ябадалтай тэмсэхэ тушаа хараалагдаһан хойшолуулашагүй шухала хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гай болон СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй абаһан тогтоолые дүүргэхын түлөө эрид шанга тэмсэл эмхидхэхэ, һандаржа, эбдэржэ байһан газарнуудта агротехническэ хэмжээ ябуулгануудые хэрэгтэй соонь нэбтэрүүлхэ;

в) нютагай болон минеральна үтэгжүүлгэ эрхим һайнаар ашагладаг болохо. Уһалагдадаг сабшалангууд болон тарилгын газарнуудта жэл бүри түбхын түрүүндэ наг шэбхэ болон минеральна үтэгжүүлгэ заатагүй гаргагладаг болохо ёһотой.

1969—1970 онуудай туршада ажахы бүхэндэ минеральна үтэгжүүлгэ болон элдэб химикадуудые хадагалха складуудые барижа дүүргэхэ. «Сельхозтехникэ» гэжэ нэгэдэл колхоз, совхозуудта ойро дүтэ болгон, минеральна үтэгжүүлгэ хадагалха аймаг хоорондын базова складуудые хэрэгтэй соонь барижа үтэхэ ёһотой;

г) мал ажалдаа бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэдэг болохын түлөө тэмсэл үргэн далайсатайгаар эмхидхэхэ, хээрын бэлшээри һайжаруулха ажал хүдэлмэриие нилээд ехэ болгохо, нуга сабшалангуудые эрид һайжаруулха культуртехническэ хэмжээнүүдые наринаар бэелүүлхэ, үтэг заһаха, мүн олон жэлэй ургамалтай бэлшээринүүдые зохёохо, малаа хэлын аглаг бэлшээринүүдтэ адуулдаг болохо, ажахы бүхэндэ оньһожоруулагдаһан лугомелиоративна бригада болон отрядуудые эмхидхэхэ, мүн КПСС-эй обкомой хоёрдохи болон дүрбэдэхи пленумүүдэй тогтоолнууд соо хараалагдаһан бусад хэмжээнүүдые бэелүүлхэ;

д) 1969—1971 онуудай туршада үбһэ тэжээлээ эрхим һайнаар хэрэглэхын тулада ажахы бүхэндэ концентрированнэ тэжээл бэлдэхэ бүйлүүлгын түхеэрэлгэ болон үбһэ ногооной гурил гаргаха агретадуудые тодхохо хэрэгтэй.

Хлебопродуктнуудай ба комбикормово промышленностиин управлени комбикормын 2-3 зональна завод бариха ёһотой;

е) КПСС-эй обкомой пленумэй шиидхэбэри болон РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоол дотор республикын хонин ажалые амжалтатайгаар хүгжөөхэ тушаа хараалагдаһан хэмжээнүүдые бэелүүлхэ. Мал ажалда үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэриие гуримшуулха тушаа бүхы шухала хэмжээнүүдые абаха.

Хүдөө ажахын министерство үүлтэртэ хонидой совхозуудые, үүлтэртэ үнеэдэй һаалиин фермэнүүдые бии болгохо ажал түргэдхэхэ ёһотой. Тиихэдээ үүлтэртэ ажахынуудай түлые олон колхоз, совхозуудта худалдахаяа, мүн мяхан болгохоёо болихо, мал ажалай фермэнүүдтэ ажал хүдэлмэриин эмхидхэлые һайжаруулха, һаалишадые халаа халаанаар хүдэлдэг болгохо, мүн тэдэниие удаа дараалуулан хоёр халаанай ажалда оруулха.

5. КПСС-эй ЦК-гай майн Пленумэй тогтоолой үндэһөөр КПСС-эй обкомой пленумэй (1967 он) зүгһөө республика дотор газар һайжаруулха тушаа дурадхан хараалагдаһан даалгабаринуудые заатагүй бэелүүлхэ хэмжээнүүдые абахыень Хүдөө ажахын министерствые, Мелиорациин ба уһанай ажахын министерствые, «Сельхозтехникэ» гэжэ нэгэдэлые, районуудай партийна, советскэ болон хүдөө ажахын органуудые уялгалха.

Газар һайжаруулха хүдэлмэри хэхэдээ, мүнгэ зөөри, ажалай хүсые элдэб олон барилгануудаар сасажа тараахагүй, харин эгээл шухала, эгээл ехэ барилганuudта зорюулха хэрэгтэй.

Гол мүрэнүүдтэ ойро дүтэ байдаг нуга тохой газарнуудыел түбхын түрүүндэ уһалагдадаг болгохо, мүн газар һайжаруулхадаа оньһоной хүсөөр уһа бүлэхэ, сасаха, мүн үлэмжэ ехэ шииглэй газарые хатааха эгээл түрүү һайн хэрэгсэл аргануудые үргэнөөр хэрэглэхэ шухала.

Мелиорациин ба уһанай ажахын министерство, «Сельхозтехникэ» гэжэ республиканска нэгэдэл ха[illegible]а «Бурводстрой» трестын үйлэдбэриин баазые улам хүсэтэй болгожо, машинно-мелиоративна станцинууд болон оньһожоруулагдаһан отрядуудые шухала хэрэгтэй техникэ, материалаар хангаха, мүн мүнөө бии байһан мелиоративна болон газар малтадаг техникые һайнаар ашаглаха, хоёр халаанда хүдэлгэхын тулада бригаданууд болон барилга-хабсаралгын участогуудта мэргэжэлтэй һайн механизаторнуудые томилхо ёһотой. «Росгипроводхоз» гэжэ Буряадай экспедициин хүдэлмэриие һайжаруулжа, һайн кадрнуудаар хангаха, проектнэ хүдэлмэринүүдэйнь шанар һайжаруулха.

Өөһэдынгөө мүнгэ зөөреэр газар дайдаяа һайжаруулха хүдэлмэри эрхилжэ байгаа колхоз, совхозуудай үүсхэлые али болохоор дэмжэхэ хэрэгтэй.

6. Хүдөө ажахын техникэ болон түхеэрэлгэ эрхимээр ашаглаха, трактор болон комбайн бүхэнэй сезон, халаан соо бүтээдэг хүдэлмэриин хэмжээе эрид ехэ болгохо, колесно тракторнуудые ажахы дотор ашаа зөөхэ хүдэлмэридэ ехээр хэрэглэхэ, тэдэниие бүгэдыень прицепнэ тракторна тэргэнүүдээр хангаха гэжэ Хүдөө ажахын министерствые, «Сельхозтехникэ» гэжэ нэгэдэлые, КПСС-эй райкомууд болон райисполкомуудые, колхоз, совхозуудай партийна организацинууд болон хүтэлбэрилэгшэдые уялгалха. Мал ажалай фермэнүүдые оньһожоруулха хүдэлмэриие эршэдхэхэ хэрэгтэй.

Хүдөө ажахые электрификацилха тухай 1966 оной августын 27-до КПСС-эй ЦК-гай болон СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй абаһан тогтоолые, мүн хүдөө ажахыда электрын хүсые эрхим һайнаар ашаглаха, республикын бүхы һуурин газарнуудые 1969 ондо электрификацилжа дүүргэхэ тушаа КПСС-эй обкомой бюрогой хараалжа баталһан хэмжээнүүдые эрхэ бэшэ дүүргэлтэ болгохо.

Хүдөө ажахын үйлэдбэриин бүхы һалбаринуудые үргэлжэдэнь оньһожоруулха хэрэгые түргэн түтэсхэбэл, ажалай бүтээсые улам дээшэлүүлхэ, ниитын үйлэдбэриие бүри ашаг шэмэ ехэтэй болгохо аргын олдохо байһые хараадa абажа, республикын колхоз, совхозуудта хүдөө ажахын бүхы һалбаринуудые үргэлжэ дээрэнь оньһожоруулха хэмжээнүүдые хараалжа, баталхыень республикын Министрнүүдэй Соведтэ даалгаха.

7. Хүдөө ажахын продуктнуудые болон түүхэй эд тушаан абажа болбосоруулдаг промышленностиин хүдэлмэриие һайжаруулжа, саашадань хүгжөөхэ, эдэ предприятинуудай материально-техническэ баазыень бэхижүүлхэ хэрэгтэ анхарал ехээр хандуулдаг болохыень Эдеэ хоолой промышленностиин министерствые, Худалдаа наймаанай министерствые, Буркоопсоюзай правлениие, Хлебопродуктнууд болон комбикормын промышленностиин управлениин, һү бэлэдхэхэ болон бүйлүүлхэ зургаанай, «Скотооткорм» трестын, мяханай комбинадай болон нооһо угаадаг фабрикын хүтэлбэрилэгшэдые, КПСС-эй горком болон райкомуудые уялгалха.

Табан жэлэй түсэбэй дүүрэтэр Улаан-Үдэ хотодо элеватор барижа, Сотниковто болон Ильинскэдэ тепличнэ комбинадуудые, Мухар-Шэбэртэ шубуунай мяха бүйлүүлдэг колхоз хоорондын комбинат барижа дүүргэхыень, мүн овощ, жэмэсүүдые болбосоруулан бүйлүүлдэг завод Улаан-Үдын районда барижа эхилхыень барилгын Буряадай управлениие, «Целинстрой» трестые, «Межколхозстрой» гэжэ нэгэдэлые уялгалха.

8. Хүдөө нютагуудта барилгын ажал һайжаруулха, барилгын болон проектнэ организацинуудые бэхижүүлхэ, хүдөөдэхи барилгын индустриализацилгые дээдэ хэмжээндэ хүргэхэ, нютагай барилгын материалнуудые улам ехээр абажа хэрэглэдэг болохо, үйлэдбэриин барилгануудые, байрын болон культурна ажаһуудалай гэрнүүдые хүдөөдэ улам олоор баридаг болохо тушаа түсхай хэмжээ абахыень КПСС-эй обкомой бюрое, республикын Министрнүүдэй Соведые, Хүдөө ажахын министерствые, «Межколхозстрой» гэжэ нэгэдэлые, «Целинстрой» трестые, КПСС-эй райкомууд болон райисполкомуудые уялгалха. Колхоз, совхозуудые болбосон түхэлтэй болгохо, уһаар, халуун уураар улам һайнаар хангадаг болохо, тэндэ модо ехээр тарижа, харгы зам заһаха хэрэгтэ анхарал ехээр хандуулдаг болохо шухала. Тиин партийна, советскэ болон хүдөө ажахын органууд хүдөөдэ барилгын хэрэг эрхилхэдээ, хүдөөдэхи һуурин газарнуудые эрхим һайн байрын гэрнүүдтэй, культурнаар ажаһууха арга боломжотой болбосон түхэлтэй тосхонууд болгон удаа дараагаар хүгжөөн һэргээхэ гэһэн харал баримталха ёһотой.

9. Хүдөө ажахын үйлэдбэриие түсхай шэглэлтэй болгон хүгжөөхэ ажалые эдэбхитэйгээр, шууд сэхээр ябуулхыень, энэ хэрэгтэ ёһо тэдыгээр хандахаяа болижо, нютагай эрхэ бай-

(Түгэсхэлынь 2-дохи нюурта).

АРАДАЙ АША ТУЬЫЕ ХАМГААЛХЫН ТУЛА

Совет милициин ба ороной дотоодын хэрэгүүдэй бусад зургаануудай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдэй бүхэсоюзна зүблөөн Москвада, Союзуудай байшангай Колонно зал соо декабриин 4-дэ болоо.

Нүхэд Г. И. Воронов, А. П. Кириленко, К. Т. Мазуров, Ю. В. Андропов, СССР-эй генеральна прокурор Р. А. Руденко, КПСС-эй ЦК-гай Захиргаанай органуудай таһагые даагшын нэгэдэхи орлогшо Н. П. Мальшаков зүблөөндэ хабаадалсаа.

СССР-эй дотоодын хэрэгүүдэй министр, генерал-полковник Н. А. Щелоков дотоодын хэрэгүүдэй зургаануудай зорилгонууд тухай элидхэл хэбэ.

ВЛКСМ-эй ДЕЛЕГАЦИИН ЧССР-тэ ОШООД ЕРЭЬЭН ТУХАЙ

ПРАГА. (ТАСС). ВЛКСМ-эй ЦК-гай секретарь Ю. В. Торсуевэй толгойлһон ВЛКСМ-эй делегаци Чехословакиин Залуушуулай холбооной ЦК-гай хүтэлбэрилэгшэдэй уряалаар ноябриин 28-һаа декабриин 3 хүрэтэр ЧССР-тэ аяншалаа. Чехословакида байха үедөө ВЛКСМ-эй делегаци Чехословакиин Залуушуулай холбооной ЦК-гай гүйсэдхэхэ комитедэй гэшүүдтэй, ЧСМ-эй Словакиин ЦК-гай түлөөлэгшэдтэй, залуушуул ба студентнүүдэй эмхинүүдэй түлөөлэгшэдтэй уулзаа.

Хани ёһоной оршон байдалда үнгэрһэн уулзалгануудай үедэ өөһэдынгөө эмхинүүдэй ажал ябуулга тухай харилсан мэдээсээ. Чехословакиин залуушуулай эмхинүүдэй ба ВЛКСМ-эй хоорондохи харилсаа холбооe саашадань хүгжөөхэ асуудалнуудаар һанал бодолоо мэдэлсээ.

Коммунис партинуудай хүтэлбэри доро социализм ба коммунизм байгуулха хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадаха, марксизм-ленинизмын гол ёһонуудта үнэн байха, бүхы дэлхэйн түрүү үзэл бодолтой залуушуултай харилсаа холбоо байгуулха гээшэ залуушуулай эмхинүүдэй ажал ябуулгын гол зорилго мүн гэжэ уулзалгада хабаадагшад элирхэйлээ.

Эб найрамдалай түлөө, империализмда, колониализмын элдэб аашануудта, дарлалтада эсэргүүгээр, эрхэ сүлөөгэй түлөө, национальна бэеэ даахын, демократическа эрхэ, социальна зүб байдалай түлөө, үндэһэ яһатаниие илгадаг ябадалда эсэргүү, дэлхэйн түрүү үзэл бодолто демократическа залуушуулай хани барисаанай түлөө бусад оронуудай залуушуулай тэмсэлые дэмжэхэ хэрэгые эдэ организацинуудай шухала зорилгонууд гэжэ тоолоно гээд хоёр делегаци мэдүүлээ.

КПЧ-гэй ЦК-гай секретарь В. Биляк ВЛКСМ-эй делегацитай уулзаа.

Совет залуушуулай түлөөлэгшэдэй делегаци декабриин 4-дэ Эхэ ороноо бусаһан байна.

КПСС-эй ЦК-гай ОКТЯБРИИН (1968 оной) ПЛЕНУМЭН ДҮНГҮҮД БА ОБЛАСТНОЙ ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИИН ЗОРИЛГОНУУД ТУХАЙ

КПСС-эй областной комитедэй V пленумэй тогтоол

(Түгэсхэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта)

дал болон һайн дүй дүршэл хоолоо харaада абадаг болохыень Худөө ажахын министерствые, «Скотооткорм» трестые, «Птицепром» гэжэ трестые, КПСС-эй райкомууд болон райгүйсэдкомуудые, партийна организацинуудые, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдые, худөө ажахын мэргэжэлтэдые уялгалха.

Худөө ажахын тусхай шэглэлээр мэргэжэһэн һалбаринуудые али болохоор хүгжөөхэ, мүноо бии байһан шубуунай фабрикануудые ойрын жэлнүүдтэ үргэдхэн заһажа, тиимэ фабрикануудые шэнээр бариха, теплична комбинадые Гусиноозёрскдо, мүн Кабанскда нугаһанай фабрика, Мухар-Шэбэрэй ажахынуудта галуунай ехэ фермэнүүдые, гадна, Улаан-Үдын, Сэлэнгын, Загарайн, Кабанскын болон һү һаали эрхилдэг бусад аймагуудай ажахынуудта һаалиин томо фермэнүүдые эмхидхэн барижа эхилхэ, тэрэшэлэн үрэ жэмэс абалгаар, зүгы үсхэлгөөр, овощ тарилгаар, оро үсхэбэрилгөөр мэргэжэһэн мүн бусад ажахынуудые эмхидхэхэ гэжэ хараалха.

«Скотооткорм» трест болон Бэшүүрэй, Улаан-Үдын, Прибайкалиин районой ажахынуудта гахай шахан таргалуулха 2—3 томо ажахы эмхидхэхэ тухай асуудал хаража үзэхыень Министрнүүдэй Советдэ даалгаха.

Хонин ажалаар, мяхалиг малаар тусхай мэргэжэһэн ажахынуудые эмхидхэхэ хэмжээнүүдые тон нарижаар зохёохо, бэелүүлхэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулха.

10. Совхозой худэлмэрине һайжаруулха, тэдэнние эмхидхэлэй талаар бэхижүүлхэ, материально-техническэ хангалтыень һайн болгохо хэрэгтэ тон ехэ анхарал хандуулхыень Худөө ажахын министерствые, мяхалиг малай болон «Скотооткорм» трестнүүдые, КПСС-эй райкомууд болон райгүйсэдкомуудые, партийна организацинууд болон совхозой директорнүүдые уялгалха. Республикын бүхы совхозуудые ашаг үрэ ехэтэй ажахынууд болгохо.

11. Худөө ажахын асуудалнуудаар эрдэм шэнжэлэлгын худэлмэри улам эршэмтэйгээр ябуулдаг болохыень, элдэб бүхы янзын малай үүлтэрые һайжаруулха, бэлшээри, сабшалангуудые эрхим һайнаар ашаглаха, газар болон мал ажалда хими нэбтэрүүлхэ, худөө ажахын үйлэдбэриин эмхидэл болон экономикодо тусхай анхарал хандуулхыень СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин таһагай Буряадай филиалые, республикын худөө ажахын туршалгын станцинуудые, Буряадай худөө ажахын институдые уялгалха. Худөө ажахын министерство, республикын туршалгын станци хадаа эрдэм ухаан болон түрүү дүй дүршэлэй түйлалтые нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлхэ хэрэгые һайжаруулха, худөө ажахын мэргэжэлтэд болон худэлмэришэдые саг үргэлжэ һурган болбосоруулжа, худөө ажахы тушаа научно-техническэ элдэб мэдээгээр таһалгаряагүй хангажа байха ёһотой.

12. Колхоз, совхозуудые хабарай тарилгада ёһотой һайнаар бэлэдхүүлхэ гэһэн эрилтэ КПСС-эй обкомой пленум Худөө ажахын министерствын, Мелиорациин болон уһанай ажахын министерствын, «Сельхозтехникэ» гэжэ нэгэдэлэй, партиин райкомууд болон райгүйсэдкомуудай, колхозуудай правлениин, совхозуудай дирекциин үмэнэ табина. Байгша оной декабрь һара соо бүхы ажахынуудта орооһо тарянай үрэһэ сэбэрлэжэ, томо жэжээрнь илгажа дүүргэхэ, тиин ерэхэ хабар илгагдаагүй, шанарайнгаа талаар хоёрдохи класһаа доошо үрэһөөр тариха ябадал үзэгдэхэ ёһогүй. Худөө ажахын техникые һайн шанартайгаар, саг соонь заһабарилжа дүүргэхэ, мүн тракторна бригаданууд болон агрегадуудые хоёр халаанда ажаллуулха зорилгоор тракторна бригаданuудта эрхим бэлэдхэлтэй механизаторнуудые томилхо шухала.

Нютагай болон минеральна утэгжүүлгэ суглуулжа, хээрэ гаргаха, поли болон сабшалангуудта тэрэнние зүбөөр, һайнаар оруулхын хойноһоо шанга хиналта тогтоохо.

13. Үхэр малаа эмхитэй һайнаар ондо оруулхыень, фермэнүүдтэ үбһэ тэжээл саг болзор соонь шэрэжэ асархыень, мүн үбэлэй сагта малай уяанда байхада һү һаалга нилээд ехэ болгохо, мал шахан таргалуулха ажал һайжаруулха, малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ, малай һубайрха ябадалые болюулха, малай түлые гарза хорогтогүйгөөр томо болгохо тушаа хэмжээ абахыень Худөө ажахын министерствые, мяхалиг малай трестые, «Птицепром» трестые, «Скотооткорм» гэжэ трестые, КПСС-эй райкомууд болон райгүйсэдкомуудые, колхозой правлени ба совхозой дирекциие уялгалха. Үбһэ тэжээлэй зүб мүрөөр гаргашалагдажа байһанай хойноһоо шанга хиналта табижа, үбһэ тэжээл урихэ, тэрэнние эзэн бусаар гаргашалха ябадалда эсэс табиха.

14. Худөө ажахын органуудые, колхоз, совхозуудые эрхим бэлэдхэлтэй һайн худэлмэрилэгшэдөөр хангахыень, худөө ажахын кадрнуудые зүбөөр шэлэн оложо, хүн бүхэниие тааpаха ажалдань оруулжа, тэдэнние зүбөөр хүмүүжүүлхэ хэрэг һайжаруулха, ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй, түбхын түрүүндэ дунда звеногой хүтэлбэрилэгшэдэй мэргэжэлые дээшэлүүлжэ байха, колхоз, совхозуудай экономикые улам тодорхой һайнаар мэдэдэг болохо, түсэблэлгэ һайжаруулха, мүн тодорхой эрхэ нүхэсэл болон мал ажалай тусхай шэглэлнүүдые нарин һайнаар хараада абаха, худөө ажахын үйлэдбэриие саашадань һайжаруулха арга боломжонуудые али болохоор элирүүлэн ашаглаха, механизаторнууд, малшад болон худөө ажахыдахи олон хүнэй шэлэдэг бусад мэргэжэлтэдэй бэлэдхэлые улам һайжаруулха тушаа хэмжээнүүдые хараалхыень КПСС-эй обкомой бюро болон райкомуудые, Худөө ажахын министерствые, мүн нютагуудтахи райгүйсэдкомууд болон худөө ажахын органуудые уялгалха.

Худөө ажахын мэргэжэлтэдтэй ябуулагдадаг худэлмэриие һайжаруулха, худөө ажахын үйлэдбэриие саашадань дэбжээхэ, эрдэм ухаанай болон түрүү дүй дүршэлэй түйлалтануудые нэбтэрүүлхэ тушаа тэдэнэй үүргэ болон харюусалгые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулха.

15. КПСС-эй ЦК-гай октябриин Пленумэй шиидхэбэринүүдые олониитэ зондо үргэнөөр тайлбарилан ойлгуулха, ЦК-гай Пленумэй шиидхэбэринүүдые дүүргэлтэ болгохо хэмжээнүүдые зохёон хараалха хэрэгтэ худөөгэй бүхы ажалшадые эдэбхитэйгээр хабаадуулха, В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө. табан жэлэй түсэбэй даалгабаринуудые болзооһоонь урид дүүргэхын түлөө үрэ ехэтэ социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ, олониитэдэ ашатай туһатай ажал эрхилжэ байһанаа ойлгон мэдэржэ, хэжэ байһан ажал, мэргэжэлээрээ, манай орон дотор коммунизм байгуулха хэрэгтэ хубитаяа оруулжа байһандаа омогорхолог байхаар худөөгэй ажалшадые хүмүүжүүлхэ хэрэг хангахыень КПСС-эй обкомой бюрое, Облпрофсоведые, ВЛКСМ-эй обкомые, КПСС-эй райком болон эхин партийна организацинуудые уялгалха.

1969 оной туршада худөө ажахын үйлэдбэриин гол һалбаринуудаар худөө ажахын худэлмэрилэгшэдэй социалис мүрысөө хэхэ дүрим заабаринуудые зохёон хараалхыень, тэдэнээ колхознигуудта, совхозой худэлмэришэд болон алба хаагшадта, худөө ажахын мэргэжэлтэдтэ дуулган хүргэхыень КПСС-эй обкомой бюродо, республикын Министрнүүдэй Советдэ болон Облпрофсоведтэ даалгаха.

16. Промышленна, транспортын болон барилгын организацинуудай, предприятинуудай, эмхи зургаануудай, творческо организацинуудай зүгһөө худөөгэй ажалшадта али болохо туһаламжа үзүүлжэ, КПСС-эй ЦК-гай октябриин Пленумэй шиидхэбэринүүдые дүүргэхэдэнь туһалхын түлэдэ шефскэ худэлмэри улам эршэдхэхэ тушаа хэмжээ абахыень Улаан-Үдын горком болон КПСС-эй Улаан-Үдэ хотын райкомуудые, ажалшадай депутадуудай Улаан-Үдын городской болон районно Советүүдэй гүйсэдкомуудые, тэрэшэлэн Кабанскын, Сэлэнгын, Захааминай, Хориин, Хяагтын, Загарайн, Баргажанай, Прибайкалиин, Сэлэнгын райкомууд болон райгүйсэдкомуудые уялгалха. Эндэ хараалагдаһан худэлмэри ябуулхадаа, худэлмэришэн анги болон таряашадай холбоо барисаа улам бэхижүүлхэ гэжэ эрмэлзэхэ шухала.

Худөө нютагуудта үйлэдбэриин, культурна ажаһуудалай гэр байшангуудые барилгада, худөөгэй ажалшадые болбосоронги һайнаар хангалгада зохихо туһаламжа үзүүлхэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулха шухала.

Промышленностиин, транспортын предприятинуудай, эмхи зургаанууд болон организацинуудай колхоз, совхозуудта хэхэ ёһотой барилгын худэлмэриин хэмжээе хаража үзөөд, тодорхойлхыень КПСС-эй обкомой бюродо, республикын Министрнүүдэй Советдэ даалгаха.

17. Партийна, профсоюзна болон комсомольско организацинуудай зүгһөө худөөгэй ажалшадай дунда ябуулагдадаг эмхидхэлэй, ниитэ-политическэ худэлмэриие улам эршэдхэхэ, худөө ажахын продуктнуудые үйлэдбэрилхэ, гүрэндэ худалдаха тухай хараалагдаһан түсэбүүдые амжалтатайгаар бэелүүлхын түлөө эхин партийна, профсоюзна болон комсомольскэ организацинуудай, сельскэ болон сомоной Советүүдэй үүргэ, харю... дээшэлүүлхэ тухай оролдолго с... гэлжэ гаргажа байха, хүтэлб... худэлмэрилэгшэдэй, коммунист... болон худөөгэй бүхы ... шадай дунда партийна боло... рэнэй жаяг заршэм һайжар... тушаа хэмжээнүүдые эрид шуу... дуулхыень партиин обкомой ... республикын Министрнүүдэй ... дые, КПСС-эй райкомууд болон ... гүйсэдкомуудые уялгалха.

* * *

КПСС-эй обкомой пленум ... социализм болон эб найрамдал... сэнүүдые саашадань бэхижүүл... рилготой КПСС-эй ЦК-гай, т... Политбюрогой гадаадын полити... ажал ябуулгые нэгэн дуугаар ... шаажа, бүрин гүйсэд дэмжэнэ... областной партийна организац... бол эмхидхэлэй болон үзэл су... худэлмэриие һайжаруулһанай ... һөөр республикын ажахын ... культурна байгуулалтада шэн... жалтануудые түйлаха, ажал... интернационализмын, арадууд... ни барисаанай үзэлтэйгөөр, х... нарин һэримжэтэй, Коммунис... тиин, коммунизмын хэрэгтэ үнэ... байхаар хүмүүжүүлхын тулаа... шэ сусашагүйгөөр оролдохо юм... КПСС-эй Центральна Комитедые... дуулна.

* * *

Хараалагдаһан түсэбүүдээ ... дээрэнь амжалтатайгаар бэелү... түлөө, В. И. Ленинэй түрэһөө... жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр... хын түлөө бүхы хүсэ шадалаа, ... зоригоо элсүүлхыень КПСС-эй ... мой пленум бүхы коммунист... комсомолшуудые, республикын ... ажалшадые уряална.

КПСС-эй ОБКОМОЙ НЭГЭДЭХИ СЕКРЕТАРЬ А. У. МОДОГОЕВОЙ ЭЛИДХЭЛ ТУШАА ҮГЭ ХЭЛЭЛГЭ

Худөө ажахые хүгжөөхэ асуудалнуудаар КПСС-эй XXIII съездын, Центральна Комитедэй Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдэй хэр зэргээр дүүргэгдэжэ байһан тухай асуудал хаража үзэһэн партиин ЦК-гай октябриин (1968 оной) Пленумэй дүнгүүд тухай, областной партийна организациин бэелүүлхэ зорилгонууд тухай партиин обкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр А. У. Модогоевой пленум дээрэ хэһэн элидхэл үргэнөөр, халуун анхаралтайгаар зүбшэн хэлсэгдэбэ.

Пленум дээрэ үгэ хэлэһэн нүхэд КПСС-эй мартын (1965 оной), майн (1966 оной) Пленумүүдһээ хойшонхи үедэ болоһон худөө ажахыдахи ехэ хубилалтанууд тушаа, үргэн ниитэ ажалшадай түйлаһан ажалай амжалтанууд тушаа, партиин хараалһан экономическа политикын удха шанар ба бодото бэелэл тушаа онсо тогтобо. Тэдэ хубилалта ба амжалтанууд колхоз, совхозуудай ба аймагуудай байдал дээрэһээ тоо, баримтануудаар тодорхойлон харуулагдана.

В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе амжалта түгэсөөр угтаха зорилгоор республикын худөө нютагуудай ажалшадай абаһан уялгануудай хэр зэргэ бэелүүлэгдэжэ байһан тухай, социалис мүрысөөнэй ямар ехэ хүсэтэйгөөр дэлгэржэ байһан тухай үгэ хэлэгшэд дэлгэрэнгыгээр хөөрэбэ.

КПСС-эй обкомой пленумдэ хабаадагшад партиин Центральна Комитедэй октябриин Пленумэй шиидхэбэринүүдые бүрин һайшаагаад, тэрэнние бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлхэ зорилгонууд, хараалһан хэмжээ ябуулганууд тушаа тодорхойгоор тогтобо.

Партиин обкомой пленум хадаа КПСС-эй ЦК-гай, тэрэнэй Политбюрогой бэелүүлжэ байгаа гадаадын политическэ асуудалаар эрхилдэг сэгнэшэгүй ехэ ажал ябуулгыень бүрин һайшааба, үнэн зүрхэнһөө дэмжэбэ.

УҺАН, УТЭГЖҮҮЛГЭ, ЭРХИМ ЭЛДҮҮРИ — БАЯЛИГАЙ НҮХЭСЭЛ

Элидхэл тушаа үгэ хэлэлгэнэй болоходо нэн түрүүлэн КПСС-эй Хэжэнгын райкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр **Б. Д. Ангархаев** үгэ абана. Владимир Ильич Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн хүндэлэлдэ зорюулһан мүрысөөнэй дэлисэ ехэтэйгээр ябажа байһан тушаа, худөө ажахын үйлэдбэриие хүгжөөхэ хэрэгтэ түйлагдажа байһан зарим тэды амжалтанууд тушаа үгынгөө эхиндэ тэрэ мэдээсэбэ.

— Һүүлшын 15 жэлэй туршада манай аймаг ган гасуурта ходо нэрбэгдэжэ байгаа. Тиигэжэ дунда зэргээр орооһо тарян гектар бүриһөө 6 центнер, үбһэн — 4,2 центнер абтаһан байна. Энээнһээ боложо, аймагаймнай ажахынууд адууһа малай тэжээлээр ходо дуталдадаг, олон мал гарзалуулдаг, гарза гайда ородог, — гэжэ нүхэр Ангархаев тэмдэглэнэ.

Аймагай худөө ажахын гэгдэжэ абахые ойлгожо, нютагай хүтэлбэрилхы органууд, партийна организацинууд али олон хэмжээнүүдые абана. Тиигэбэшье манай худэлмэридэ республикын хүтэлбэрилхы органуудһаа, нэн түрүүлэн Худөө ажахын министерствэһээ туһаламжа багаар үгтэнэ гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ. Аймаг хадаа тэжээл бэлэдхэлгые эрид дээшэлүүлхэ арга боломжоор ехэ. Тэрэнэй тулада мелиоративна ехэ худэлмэри хэхэ хэрэгтэй, мүн гидротехническэ барилгануудые бодхоохо, уһаар модо урадхуулха ябадал болюулха, модо отололгые эрид хорооxо шухала болоно. Гэбэшье манай эдэ эрилтэнүүд саарһан дээрээл үлэнэ гэжэ нүхэр Ангархаев хэлэнэ.

Аймагай газар дайда нэгэ жэгдэ юм. Урасхал уһан, нуур, булагууд угаа олон. Тиимэһээ газар һайжаруулха талада ядалдаха юумэн байхагүй, үлэмжэ ехэ гаргаша хэрэгдэхэгүй байна. Иимэ худэлмэри хээд байбал, 35 мянган гектар сабшалангһаа 20 мянгыень уһанай болгожо шадагдаха байна. Теэд энэ бодолнай хүсэндөө хүрэжэ үгэнэгүй гэнэ.

Партиин хараалһан экономическа шэнэ политикын худөө ажахые хүгжөөлгэдэ али зэргээр нүлөөлһые тоо, баримтануудаар гэршэлэн харуулха зуураа, КПСС-эй Сэлэнгын райкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр **В. Б. Базаров** ажал ябуулгада ушаржа байдаг дутуу дунданууд тухай онсо тогтобо.

— Үнэндөө түйлаһан амжалтанууднай һэбхихэн лэ гээшэ. Хэрбээ гүнзэгыгөөр хараха болоо һаа, арга боломжонуудай дууһан хэрэглэгдэнгүй үлэнэ. Газар ашаглалгые хараад үзэе. Һүүлэй гурбан жэлэй туршада түйлаһан һайн ургасамнай саашадаа ходо иимэ, бата найдамжатай байха гэжэ хэлэхын аргагүй. Ган гасуурай болоодхёол һаа, гектар тарилгаһаа 5—6 центнер орооһо, 3—4 центнер үбһэ абахадаал болохо байнабди. Минеральна утэгжүүлгэ тон шухала болоод байна. Гэбэшье энэмнай манда тон багаханаар хүртэнэ. Тельманэй нэрэмжэтэ, «Эрдэм», XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозууд энэ жэлдэ орооһото ургамалнууд доро нэгэншье килограмм минеральна утэгжүүлгэ оруулаагүй байна бшуу,— гэжэ үгэ хэлэгшэ тодорхойлно.

Саашадань үгэеэ үргэлжэлүүлхэ зуураа, нүхэр Базаров уһалууриин системэнүүдэй барилга болон заһабарилга тухай онсо тогтобо. Тамчын, Сагаан голой уһалууриин системэнүүд 15 жэлэй саада тээ баригдажа эхилһэн аад, мүнөөшье болотороо дүүргэгдээгүй байха юм. Энэмнай гүрэнэй барилга гэжэ тоологдодог. Сэлэнгэ, Сүхэ, Хёлго мүрэнүүдһээ уһа машинаар бүлэжэ, газар уһалха шэнэ барилгануудые хэхэ асуудал шиидхэбэреэ олоодүй байһаар. Тэрэшэлэн намаг газарые хатааха худэлмэри унжагайрһаар. Гадна ой сэбэрлэжэ, шугы шэбэрэй бургааһа арилгажа, шэнэ газар ашаглаха тухай асуудал баһал удаанаар шиидхэгдэнэ.

Малай бэлшээриие һайжаруулха тушаа хэлэхэдээ, нүхэр Базаров тэрэниие уһатай болгохо шухала байһан тухай тогтобо. Энэ асуудал шиидхэхын тулада урэмдэмэл худагуудые малтаха, хада хүбшын бэлшээри онцолог харгы заһаха хэрэгтэй. Бидэ талынгаа бэлшээридэ анхараад лэ, харин ойн бэлшээри тушаа һаналаа табинагүйбди гэжэ тэрэ тэмдэглэнэ. Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой, Сэлэнгын совхозой малшадай дүй дүршэлһөө хаража үзэхэдэ, хүбшын бэлшээриие һайнаар, ашаг ехэтэйгээр хэрэглэжэ боломоор байна. Илангаяа тэндэ үхэр байлгахада һайн. Жэшээнь, Сэлэнгын совхозой һаалишан Надежда Тадвашкинагай гүүртэ ой модотой газарта зуһадаг юм. Нүхэр Тадвашкина зуһай һаранууда үнеэн бүриһөө һара соо 400—500 литр һү һаадаг. Мүнөө тэрэ эхэнэр 11 һарын дүнгөөр үнеэн бүриһөө 5100 литр һү һаагаад байна.

Газар һайжаруулха ехэ худэлмэри хэхэ гэхэдэ проектно-сметнэ документнүүд саг соогоо зохёогдоногүй, хүсэ ехэтэй тракторнууд дуталдана. Эдэ бүхы асуудалнуудые Мелиорациин ба уһанай ажахын министерство бэедээ даажа абаад, зүб мүрөөр шиидхэхэ байгаа. Тиихэдэ энэ министерство өөрынгөө проектнэ институдтай болохо ёһотой. Тиигэжэ тэрэнэй мэдэлдэ мүнгэ зоори, техникэ хубаахаха эрхэ олгохо шухала гэжэ тэрэ дурадхал оруулна.

КПСС-эй Хориин райкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр **П. М. Павлов** үгэ абана. Зүбшэгдэжэ байгаа асуудалай онсо удха шанар тухай хэлэхэ зуураа, үгэ хэлэгшэ адууһа малые бата бэхи тэжээлээр хангадаг болохо тухай асуудалда тогтобо. Хориин аймагай совхозууд уһалагдадаг 11 мянган гектар сабшалантай юм. Энэ баялигай муугаар элдүүрилэгдэдэгһээ боложо үбһэн тон багаар абтана. Ондоо тээшээ ошожо үбһэ сабшаха баатай болодог. Сабшалан һайжаруулха гэхэдэ техникэ муртэйгөөр үгтэнэгүй, уһалууриин системэнүүдые бариха, заһахын тулада мүнгэн хэрэгтэй соонь һомологдоногүй. Мүн тэрэшэлэн минеральна утэгжүүлгэ тон багаар үгтэдэг байна. Минеральна утэгжүүлгые үргэнөөр хэрэглэхэ шухала байһые Хурбын совхозой луговодуудай дүй дүршэл гэршэлжэ үгэнэ. Имагтал химиин хүсэ хэрэглэһэнэй ашаар сабшалангай ургаса гектар бүридэ 10 центнерээр дээшэлнэ бшуу. Гадна Анаагай голые ашаглаха асуудал тушаа нүхэр Павлов тогтобо. Тиихэдэ мал шахан таргалуулдаг мэргэжэлтэй Хориин совхозой үйлэдбэриие үргэдхэхэ тухай дурадхал оруулна. Эндэ хони олоор бариха, һү һаалиин гүүртэ эмхидхэхэ арга боломжо дүүрэн бии гэжэ тэрэ хэлэнэ.

— КПСС-эй ЦК-гай октябриин Пленумэй материалнуудай хэблэлдэ толилогдоһон дары партиин райком болон партийна эхин организацинууд аймагай ажалшадай дунда, колхознигууд болон совхозой худэлмэришэд ба алба хаагшадай дунда ойлгууламжын ехэ худэлмэри эмхидхэжэ байна. Партиин ЦК-гай октябриин Пленумэй хараалһан зорилгонуудые яажа бэелүүлхэ тухай хөөрэлдөөн тосоото һунгалтын партийна суглаанууд дээрэ үргэнөөр болоһон байна,— гэжэ КПСС-эй Мухар-Шэбэрэй райкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр **Н. И. Малыгин** үгэеэ эхилнэ.

Тиихэ зуураа, гектар бүриһөө орооһо абалгые 5—6 центнерээр ойрын сагта ехэ болгохо тухай КПСС-эй ЦК-гай Пленумэй табиһан зорилго тиимэ амарханаар бүтэхэ хэрэг бэшэ гэжэ тэрэ тэмдэглэнэ. Тиигэбэшье аймагай колхозуудай мүнөөнэй эрхэ байдалһаа харахада, зарим ажахынуудай хэрэг үйлэ энэ зорилгые бэелүүлхэ аргын бии байһые гэршэлнэ. Жэшээнь, «Искра» колхоз энэ жэлдэ гектар бүриһөө 17,7 центнер орооһо хуряажа абаа бшуу. Харин тиихэдэ Суулгын, «Авангард» совхозууд 8 центнер абаһан байха юм. Энэ ушар хадаа «Искра» колхозойхидой тарялангаа болбосон ёһоор ашагладагайнь ашаг үрые харуулна.

Газараа һайнаар элдүүрилхэтэй зэргэ орооһо ехээр абадаг болохын тулада химиин эди шэдиие үргэнөөр хэрэглэхэ гээшэ угаа ехэ удхатай хэрэг болоно. Гэбэшье бидэ мүнөө орооһото ургамалнуудай тарилгада нэгэншье килограмм минеральна утэгжүүлгэ оруулнагүйбди. Абтаа болоһон утэгжүүлгээ сабшаланда, пропашной ургамалнуудта бага зэргээр оруулаа болонобди. Тиимэһээ саашадаа минеральна утэгжүүлгэ ехээр үгэдэг болохыень дурадханаб гэжэ нүхэр Малыгин хэлэнэ. Саашань хэлэхэ зуураа, минеральна утэгжүүлгые газарай хүрьһэндэ оруулха техникын угаа хомор байһан тушаа тэмдэглэбэ. Энэ талаар Худөө ажахын министерствын оньһожоруулгын таһаг муртэй юумэ хэнэгүй. Аммиагтай уһаяашье ёһоор хэрэглэжэ шаданагүйбди.

Тарянай полинуудые буртаг үбһэнһөө сэбэрлэхэ, тэдэндэ минеральна утэгжүүлгэ оруулха худэлмэридэ авиаци ехээр туһа хүргэхэ ёһотой гээшэ. Энэ жэлдэ аймаг соо 20 мянга гаран гектар гербицидээр сүршэгдэһэн байна. Гэбэшье авиаторнуудай ехэл бэлэдхэл муутайгаар, удааржа энэ худэлмэреэ эхилдэг байна. Тиимэһээ тэрэнэй ашаа үрэнь бирагүй байхаяа һанана.

— Манай аймаг уһалагдадаг 18 мянга гаран гектар газартай юм. Тэрэнэймнай 5 мянга гаранииnь уһалагдангүй үлэшэдэг. Энэ ушарта ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд гэмтэй. Уһалагдадаг газарай ургаса дээшэлүүлхэ зорилгоор түрүү технологи тон удаанаар нэбтэрүүлэгдэнэ, газар элдүүрилхэ агротехникэ бүдүүлигээр хазагайрулагдана,— гэжэ КПСС-эй Баргажанай райкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр **В. П. Шабогоров** мэдүүлнэ.

Гэхэтэй хамта, аймагай колхоз, совхозууд мелиоративна техникээр тон үсөөн. «Бурводстрой» трестын машинно-мелиоративна станци техникээр ядуу, инженерно-техническэ кадрнуудаар хангалтагүйгөөр бүридэнхэй. Тиимэһээ урдаа табигдаһан зорилгоо бэелүүлжэ шаданагүй, барилгын түсэб таһалдуулна гэжэ тэрэ тэмдэглэнэ. Тэрэшэлэн манай аймагтахи уһалууриин системын управлени баһал муугаар худэлнэ. Республикын Мелиорациин ба уһанай ажахын министерство энэ эмхидэ шанга эрилтэ табинагүй.

Мухар-Шэбэрэй аймагай «Искра» колхозой түрүүлэгшэ нүхэр **Е. В. Иванов** тарян ажал эрхилгэ дээрэ түйлагдадаг амжалтанууд тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ, пленумдэ хабаадагшадые һонирхүүлбэ. Тус ажахы 1968 ондо 5163 гектар тарилгаһаа гектар бүриһөөнь 17,7 центнер орооһо хуряажа абаа. 78 мянганай орондо 96 мянган центнер орооһо абаһан. Тус ажахы гүрэндөө 40 мянган центнер таряа тушаагаа бшуу. Хүрэнгын үрэһөөр, малда эдюулхэ орооһоор колхоз гүйсэд хангагданхай. Кукуруза, хартаабха, куузику баһал шадамар бэрхээр ургуулжа, баян ургаса абаһан тухайгаа нүхэр Иванов хөөрэнэ.

Эдэ бүгэдэ амжалтанууд хадаа имагтал газараа һайнаар элдүүрилэгһэе, нютагай ба минеральна утэгжүүлгэнүүдые үргэнөөр хэрэглэһэнһэе, колхознигуудай ажалдаа харюусалгатайгаар хандадагһаа түйлагдаа гэжэ нүхэр Иванов онсолон тэмдэглэнэ.

ТУСХАЙ ШЭГЛЭЛТЭЙГЭЭР, МЭРГЭЖЭЛ ШУДАЛАН...

Кабанскын совхозой директор нүхэр **А. И. Хмелев** үгэ хэлэнэ:

—Манай совхозой ажалшад КПСС-эй ЦК-гай октябриин Пленумэй тогтоолые сэдьхэлээ угаа хангалтаар һайшаан угтаба. Худөө ажахын талаар партиин хараалһан хэмжээнүүд ажахын гол шухала һалбаринуудые хүгжөөхэ, манай гүрэнэй экономическа ба политическэ хүсэ шадалые бэхижүүлхэ хэрэгтэ угаа ехээр нүлөөлөө гэжэ пленум тэмдэглэнэ. Тэрэниинь манай совхозой хүгжэлтын жэшээ элирхэйлэн харуулна.

Манай совхоз тогтоһоор арбаад жэл боложо байна. Тиигэбэшье манай коллектив энэ богонихон хугасаа соо яһала гэмгүй үрэ дүнгүүдые түйлаа гээшэ. Ажахымнай илангаяа һүүлэй хэдэн жэлэй туршада хурданаар хүгжөө. Энээндэ КПСС-эй ЦК-гай мартын Пленумэй шиидхэбэринүүд хэмгүй ехэ нүлөө үзүүлһэн байна. 1964 онһоо эхилжэ, манай совхоз шубуунай мяха үйлэдбэрилдэг, үхэр барижа, һү ехээр абадаг ажахы болохо шэглэлтэйгээр худэлжэ захалаа юм.

Энэ хараамнай һайн үрэ дүн харуулаа. Тэрэниинь тоо, баримтануудаар гэршэлэн харуулһуу. Худөө ажахын продуктнуудые гүрэндэ худалдаха табан жэлэй түсэб совхоз амжалтатайгаар дүүргэжэ байна. Гүрэндэ орооһо, хартаабха худалдаха табан жэлэй даабари гурбан жэлэй туршада нилээд үлүүлэн дүүргэгдөө. Табан жэлэй туршада 7200 тонно мяха гүрэндэ худалдаха түсэб 1969 ондо дүүргэгдэхэнь. Тиихэдэ һү ба үндэгэ худалдаха даабари В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе пайндэрлэхэ үедэ бэелүүлэгдэхэ байна.

Энэ жэлые иимэ үрэ дүнтэйгөөр дүүргэжэ байнабди гэбэл, мяха тушаалга 140 процентдэ хүрэхэ, һү — 120 процент, үндэгэ — 122 процентдэ хүргэгдэхэ байна. Гансахан энэ жэлдэ манай совхозһоо гүрэн 5400 центнер мяха, 6000 центнер һү, 310 мянган үндэгэ, 6000 центнер орооһо, 15 мянган центнер хартаабха түсэбһөө гадуур абаха ёһотой.

Экономическа үрэ дүн, ажалай бүтээсэ эдэ жэлнүүдтэ мүн лэ һайжараа. Продукциин өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулһан дээрэһээ ажахымнай олзо доход ехэтэй болоо. 1965 оной урда тээхи жэлнүүдые ходол ехэ хэмжээнэй гарзатайгаар дүүргэдэг байгаа һаа, харин эдэ жэлнүүдтэ совхознай олзотой байдаг болоо. 1967 оной сэбэр олзо 161 мянган түхэриг байгаа. Тиихэдэ манай гол һалбари болохо шубуу үсхэбэрилгэ 1965—1968 онуудта 626 мянган түхэригэй сэбэр олзо оруулаа бшуу. Энэ һалбариин арга боломжо угаа ехэ.

Үйлэдбэриие хурдан түргэнөөр хүгжөөһэн ябадалда шубуу үсхэбэрилгэ сэгнэшэгүй ехэ туһа хүргөө. Хэрбээ нэгэ үнеэнһээ абтаһан тугал жэл хахад боложо, гурбан зуун килограм, нэгэ хониной хурьган жэлэй туршада 30—35 килограмм шэтнүүртэй болодог һаань, харин нэгэ нугаһанһаа жэлэй туршада 137 килограмм мяха абажа шадаха байна бшуу. Гурбан нугаһанһаа хахад жэлэй туршада нэгэ үнеэнэй үгэһэн мяхантай сэнтэй продукци абтаха байна. Энэ жэлдэ шубуутаа һайнаар харууһалжа шадаһанай ашаар хахад жэлэй туршада нугаһан бүриһөө 117 үндэгэн абтаа. Килограмм нэмэлтэ бүхэндэ 4,7 тэжээлэй единицэ таргашалагдаба, нэгэ килограмм мяханай өөрынь үнэ сэн 84 мүнгэнэ болобо. Харин худалдаанайнь сэн 99 мүнгэтэ юм.

Шубуу үсхэбэрилхэ арга боломжомнай ехэ. 1969 онһоо эхилжэ, түхэреэн жэл соо шубуу дэгжээхэ арга хэрэглэхэмнай. Декабриин 15 болотор нугаһанай үндэгэ инкубацида тэбигдэхэнь. Тиигэжэ абтаһан дальбараануудай зарим хубинь эхэ шубуун болгогдохо, 5—6 һаратай болоод байхадаа үндэгэлжэ эхилхэ юм. Энээнэй ашаар бидэ шубуу дэгжээлгые 6—7 һарын туршада бэшэ, харин 9—10 һарын туршада эрхилхэ аргатай болонобди. Ганса энэ дүршэл хэрэглэһэнэй ашаар нугаһанай мяха абалгые жэл соо 3000 центнерээр дээшэлүүлхэ эрхэ нүхэсэл олгогдохо болоно бшуу.

Гэбэшье эдэ бүгэдэ бэлээр бүтэнэ бэшэ. Али олон хүндэ хүшэр ушарнууд тохёолдоно. Эгээл гайтайнь гэхэдэ, худэлмэришэн дуталдана. Илангаяа таряа хуряалга, үбһэ сабшалгын үедэ шахардуу болодог. Тиигэбэшье бидэ мүнөө жэлдэ таряа хуряалга, тэжээл бэлэдхэлгэ дээрэ эндоо тээһээ хүсэ абаагүйбди. Орооһоной тоогууд дууһан оньһожоруулагдаһан байна. Степной Дворец гэжэ тосхондо хартаабха илгаха пункт шэнээр барябди. Энэ пунктын худэлмэри дууһан оньһожоруулагданхай. Хартаабха хуряаха поточно арга хэрэглэһэнэйнгээ ашаар энэ шахардуу сагта 150 хүниие ондоо худэлмэридэ ябуулха арга олдоо. Энэ пункт барилгада 22 мянган түхэриг гаргашалагдаа һэн. Поточно арга хэрэглэжэ, 20 шахуу мянган түхэриг алмалта хэгдээ.

Худөө ажахын үйлэдбэриие тусхай шэглэлтэйгээр мэргэжүүлхэ асуудал тушаа КПСС-эй Улаан-Үдын райкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр **Н. Б. Иринчеев** үгэеэ зорюулба.

Улаан-Үдын аймагай ажахынууд овощ ургуулдаг, һү ехээр һаадаг мэргэжэлдэ орожо байнхай. Тиигээдшье энэ талаар зарим тэды алхам хэгдээ. Хэрбээ 1962 ондо аймагай колхозууд үнеэн бүриһөө жэл соо 1295 килограмм һү һааһан һаа, 1968 ондо 1900 килограммда хүргэхэнь. Кировэй нэрэмжэтэ, «8-ое Марта», «Маяк» колхозууд 2000-най богоһо энэ жэлдэ алхаха аргатай болобо. Ивалгын туршада үйлэдбэриин ажахын һаалишад һайнаар худэлнэ. Үнеэн бүриһөө һү һаалгань энэ жэлдэ 400 килограммаар дээшээ болохо. ...жэ бүхы дээрээ ажахыгаараа ... килограммда хүрэхэ байна. «Ба... гэжэ племхозой һаалишад уга... наар худэлнэ.

1968 ондо сабшалан дээрэ г... худэлмэри хэгдээ. Гектар саб... бүриһөө дунда зэргээр аймагай... хынууд 15,3 центнер үбһэ ху... байна. Харин тиихэдэ «Дружба... нинэй нэрэмжэтэ колхозуудай ... бүри ехэ. Корнеплодой ургасы... шэлүүлхэ талаар мүн лэ ехэ ... мэри хэгдээ. Куузику гэжэ т... лые һайнаар ургуулжа шадаба... болобо. Хартаабха, овощ абал... лээд дээшэлһэн болобошье һаа... тар бүхэндэ хубаахада бира... байһаар гэжэ нүхэр Иринчеев... дуулнэ.

Үгэ хэлэгшэ аймагай ажах... дай экономико ёһоор шэнжэлэ... гүй, түсэб табихадаа колхозуу... лэдбэриин эрхэ байдал, тэдэнэй... олзонь хараада абтанагүй гэжэ... лалта хэнэ. Үнэхөөрөөшье овощ... таабха тарилга, һү абалга ... ажалтай һалбаринууд гээшэ. Т... гаргашань оруулһан олзоһоо д... лэ байхаяа һанадаг. Энэ ушары... хаpалдаа абахыень түсэблэлгын... нуута хандаба.

Тусхай шэглэлтэйгээр ажа... эрхилхэ, мэргэжэл олохо худэлм... һайн үрэ дүн тухай Бэшүүрэй ... гай Дзержинскиин нэрэмжэтэ ... зой директор нүхэр **Е. Е. Е...** хөөрэжэ үгэбэ. Тус ажахы мяха... абадаг мэргэжэлтэй болохо гэжэ... дэнхэй. Мяха абалгадань гахай ... бэрилгэ гол һуури эзэлнэ. 1968 ... гүрэндэ тушааһан бүхы мяха... 55 процентнь гахайн мяхан б... Гахай үсхэбэрилгэ эндэ олзо ... һалбари боложо эхилээ. Тус ... гахайнгаа тоо толгойе улам ... руулха зорилго урдаа табинхай... гэжэ 1970 ондо хамтадаа 6000 ... хайтай болохо түсэбтэй.

ЭРДЭМ НАУКАДА, ТҮРҮ... ДҮРШЭЛДЭ ТҮШЭГЛЭН...

— КПСС-эй ЦК-гай октя... Пленум дээрэ партиин ЦК-гай ... ральна секретарь нүхэр Л. И. ... невэй хэһэн элидхэл дотор ... ажахын хүгжэлтэдэ шухала ... элдэб янзын наукануудые ула... жөөхэ, дэлгэрүүлхэ асуудал ... олон үгэ хэлэгдээ. Худөө ажахы... лаар эрдэм шэнжэлгын худэлм... саашадань һайжаруулха хэмжэ... КПСС-эй ЦК-гай ба Ми... нүүдэй Советэй тогтоол дото... шэглэл болон тодорхойлогдоһон... на,—гэжэ СССР-эй Наукануудай ... лемиин Сибириин отделениин ... дай филиалай президиумэй түрү... шэ нүхэр **О. В. Макеев** үгэеэ эх...

Буряадай филиалай эрдэмтэд ... рай хүрьһэ шэнжэлхэ, газарай ... һэнэй али болохоор гэмтэхэ яб... нуудтай тэмсэхэ, ногооной шанар... жаруулха асуудалнуудаар горит... дэлмэри хэжэ байһан тухайнь х... үгэбэ. Тиихэтээ хамта газарай ... һэнэй һалхи хиибээ, нуралгаһа... ложо гэмтэдэг ушарые усадха... дэлмэриие ямараар бүтээдэжэ... һан тухай онсо тогтобо. Энэ худ... ри муугаар хэгдэнэ. Хараалһан...

(Түгэсхэлынь 3-дахи нюур...)

КПСС-эй ОБКОМОЙ НЭГЭДЭХИ СЕКРЕТАРЬ А. У. МОДОГОЕВОЙ ЭЛИДХЭЛ ТУШАА ҮГЭ ХЭЛЭЛГЭ

(Түгэсхэл. Эхиниинь 2-дохи нюурта)

ябуулгануудые олохон ажахы хангалтагүйгөөр бэелүүлнэ. Га хүрьhэ хамгаалха техникэ ргданагүй, зарим машина бо түхеэрэлгэнүүд задархай, энээ ямаршье харууhагүй хэбтэжэ г ушарнууд шалгалтаар элир дээ. Эдэ машинанууд үнэнөө й байдаг. Тэдэниие нэгэ зурга дэлдэ хамталан үтэбэл hайн а гэжэ үгэ хэлэгшэ тодорхойлно. малай эрдэмтэд малай үүлтэр руулха хүдэлмэри хэжэ байн Тиихэдээ мяханай үүлтэрэй үхэр э хэрэгтэ анхаралаа онсо хан а. Тэрэшэлэн Буряад ороной эр йдалда таарамаар нарин ноохо они үсхэбэрилхэ племенной ху ри хүдөө ажахын институдай ба ажахын туршалгын станциин эрдэмтэдтэй суг хэжэ байдаг. Макро-микро болон минеральна үтэгжүүлэгэнүүдэй ургамалнуудта ямараар нүлөөлдэг ушарые тодорхойлхо талаар шэнжэлгын хүдэлмэри мүн лэ хэгдэнэ.

Гэбэшье малай үүлтэр hайжаруулха, Байгалай урда бэеын байгаалиин уларилда таарамаар, ургаса ехээр үгэдэг ороохото ургамалнуудай шэнэ сортнуудые бии болгохо хүдэлмэри республика доторнай тон хангалтагүйгөөр табигданхай гэжэ элидхэл тушаа үгэ хэлэhэн нүхэд Ангархаев, Малыгин гэгшэд шүүмжэлhэн байгаа. Тэрээнhээ боложо тарилгын эхэнэй талмайнууд сорт муутай, тарилгын шанарта хүргэгдөөгүй үрэhөөр хэгдэдэг байха юм. Мүнөө тариhан шэнииисын 83 процентнь «онохойска-4» гэжэ сорт болодог. Тэд энэмнай байгаалиин уларилай hайн лэ байгаа hаа ехэ ургаса үгэдэг шуу. Гектар бүриhөө 30—40 центнер ороохо таряа абажа боломоор шэниисын, обёосой, ешмээнэй өөрын hайн сортын үрэhэтэй болодог hаа, ямар hайн байгааб гэжэ нүхэр Малыгин тэмдэглэнэ. Тэд республикын Хүдөө ажахын министерствэ, Буряадай хүдөө ажахын институт, хүдөө ажахын туршалгын станци юундэшьеб энэ ушарые анхаралдаа абадаггүй. Энэнь гайхалтай.

ИНТЕНСИФИКАЦИИН ЗАМААР

Яруунын аймагай Яруунын совхозой директор нүхэр **К. А. Албашеев** үгэ хэлэбэ.

— Манай совхозой ажалшад КПСС-эй ЦК-гай октябриин Пленумэй шиидхэбэринүүдые тон хүндэтэйгөөр хүлеэн абаhан байна. hүүлэй жэлнүүдтэ хүдөө ажахын хүгжэлтэ дээрэ болоhон хубилалтын шэнжэлэл гүнзэгыгөөр хэхэ зуураа, октябриин Пленум сэтшадаа бэелүүлхэ зорилгонуудые тодорхойлhон байна. Манай ажахын hүүлэй 5—6 жэлдэ хэhэн хүдэлмэриие шэнжэлжэ үзөөд байхада, парти ба правительствын абаhан хэмжээнүүдэй ашаар мал ажалай продукци абалга, гүрэндэ тушаалга жэл бүри дээшэлжэ, тэрэнэй өөрынь үнэ сэн хямдаржа байhан зэргэтэй болоно.

Хэрбээ 1962 ондо эбэртэ бодо малай продукци 480 мянган түхэригтэ абтаhан hаа, 1967 ондо тэрэнэй хэмжээн 2,5 дахин ехэ болоhон жэшээтэй. Мүн тэрэшэлэн хонин ажалhаа абтаhан продукциин хэмжээн баhал 2,5 дахин дээшэ болоо. Энэ амжалта малай ашаг шэмые дээшэлүүлhэнэй үрэ дүн гээшэ. 1962 ондо үнеэн бүриhөө 1225 литр hүн haaгдаhан байгаа. 1967 ондо 1900 литр болоо. Манай совхозой hаалишад мүнөө жэлдэ тэрэнээ 2000 литр болгохоор тэмсэнэ. Ноохо хайшалжа абалга энэ үедэ 2,3 килограммhаа 3,4 килограмм хүрэтэрөө ургаба. Малай үдэр бүриин шэгнүүрэй нэмэлтэ баhал дээшэлжэ байдаг. Мүнөө гурбадахи жэлээ мал ажалhаа абтаhан продукцимнай олзотой байна.

Дээрэ хэлэhэн тоо, баримтанууд юу гэршэлнэб гэхэдэ, бидэ мүнөө мал ажалаа интенсификациин замда оруулаабди гэхэ байнаб. 1969 оной январиин 1-дэ байха 5600 үхэрэй 2400-ниинь үнеэд, 300—350 толгойнь шэнэ түрэхэ гунжад, 1000 гаран тугал, 500 эмэ бурууnууд бии. Бэшэниинь түргөөр шахан таргалуулагдажа байhан мал. Үхэр малай иимэ хубаари хадаа малые удаан барижа, гаргаша ехээр хэхэ ушарые усадхаха арга олгоно. hаалгадаг үнеэднай үүлтэр hайнтай бухануудай үрөөр үрэжүүлэгдэдэг. Тиигэжэ саашадаа 2500—3000 литр hү үгэдэг үнеэдтэй болохо арга бэдэрэгдэнэ. Нэгэ отделенидэмнай племенной фермэ байгуулагдахань. Ойрын жэлнүүдтэ үнеэнэй ашаг шэмые 1,5 дахин дээшэлүүлжэ, hү абалгые 38—40 мянган центнертэ хүргэхэ зорилготойбди.

Хоёрдохи гол зорилгомнай хадаа мяха абалга болоно. 1970 ондо 8 мянга, тиихэдэ 1975 ондо энээнээ 1,5 дахин ехэ болгохо хүсэлэнтэй байнабди. Мүнөө нэгэ фермэмнай мяханай мал үсхэбэрилхэ шэглэлтэй болохонь. Тушаагдаhан мяханай шанар hайжаруулхын түлөө симменталь ба герефордско үүлтэрэй үхэрнүүдэй шуhан ниилүүлэгдэнэ. Үнгэрhэн дүрбэн жэлэй туршада мал түргөөр түлжүүлхэ хэмжээн абтаа. Иигэжэ түлжүүлhэн ба таргалуулhан малай мяханай центнер нэмэлтэ шэгнүүрнь 70—80 түхэригтэ боложо, 15—20 түхэригэй олзо оруулна.

Үхэр үсхэбэрилхынгөө хажуугаар хонин ажал амжалтатайгаар эрхилэгдэнэ. Табан жэлэй түсэбэй ёhoop 1970 ондо 15700 толгой хонитой байха hаа, 1969 оной январиин 1-дэ 15 мянган хонитой болохомнай. Тэдэнэй хахадhаа үлүүнь эхэ хонид. РСФСР-эй правительствын тогтоолой ёhoop манай совхоз хонидоо саашань үсхэбэрилхэ хэмжээнүүдые абажа байнхай. Тиигэжэ 1970 ондо 19 мянган толгойтой, 1975 ондо 25 мянган хонитой болохо зорилго табигдана. Энэ үедэ ноохо абалгые 300 граммаар дээшэлүүлхэ, жэл бүхэндэ 100 эхэ хонин бүхэнhөө 90—95 хурьга түлжүүлжэ абаха хараатайбди.

Газар тарялан муутаар хүгжэнэ. Энээндэ байгаалиин уларил нүлөөлнэ, газараа ээн бусаар элдүүрилнэбди. Иигэжэ тарян ажалhаа абадаг продукцимнай доошоо ороhон зэргэтэй. Малай тэжээлэй базза бэхижүүлхэ хэрэг эгээл гол шухала асуудал. Сабшалан ба бэлшээриеэ муугаар хэрэглэдэгhээ, ороохо таряа багаар абадагhаа боложо, мал ажалаа үнэгүйхэн аад, hайн шанартай тэжээлээр гүйсэд дүүрэн хангаха аргагүйдэнэбди. Энэ дутагдал усадхаха талаар хэмжээ ябуулганууд абтажа байна.

Юhэ hарын дүнгөөр манай совхоз гүрэндэ мал ажалай продуктнуудые худалдаха жэлэйнгээ түсэб бүхы түрэлөөрнь дүүргээд 5 йгаа hэн. Мүнөө совхозоймнай ажалшад түсэбhөө гадуур продуктнуудые тушаажа байнхай. Малшадшье өөрынгөө урдахи уялгануудые hайнаар дүүргэнэ. Октябрь hарада түргэн зуурын шахалгада табигдаhан 600 толгой үхэр хоног бүхэндэ 1000 граммаар шэгнүүрээ нэмээжэ байнхай.

Энэл янзаараа шангахан хүдэлжэ, 1969 ондо үшөөл hайн амжалта туйлаха гэhэн эрмэлзэлтэйгээр хүдэлжэ байгдана.

БАРИЛГЫН ХЭРЭГ ЭРИД hАЙЖАРУУЛХА

Хүдөө ажахын үйлэдбэриие улам саашань хүгжөөхэ хэрэгтэ барилга бодхоолго айхабтар ехэ удха шанартай. Ушар иимэhээ КПСС-эй обкомой пленум дээрэ үгэ хэлэhэн олохон нүхэд энэ асуудалда анхаралаа горитойгоор хандуулhан байна. Ушар юуб гэхэдэ, хүдөөдэхи мүнөө үеын барилгын байдал угаа хангалтагүй байна бшуу. Энэ талаар Хэжэнгын аймагай ажахынууд ехэ гээгдэлтэй. Тэндэ культурно-ажаhуудалай барилганууд hүүлэй үедэ хэгдээгүй. Шэнээр эмхидхэгдэhэн совхозуудай байдал бүришье hаа түлюур. Мүн тэрэшэлэн аймагай түб болохо Хэжэнгэ тосхондо ехэ барилга хээгүйдэ аргагүй болонхой гэжэ партиин Хэжэнгын райкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр **Ангархаев** үгэ хэлэхэдээ онсолон тэмдэглэhэн байна. Байра байдалай дутагдадаг дээрэhээ боложо кадрнуудай ябуултаха ушар олошорно. Гадна hургуулинуудта интернадууд бариг-данагүй. Энэ ушар мүн лэ совхозуудай байдалда муугаар нүлөөлнэ.

Сэлэнгын аймагай колхоз, совхозууд капитальна барилгада мүнгэ ехээр гаргашалдаг, гүрэнэй удаан болзорой урьhаламжа ехээр хэрэглэдэг болонхой. Тиигэжэ hүүлэй жэлнүүдтэ али олон барилганuудые хэhэн байна. Тиигэбэшье байрын гэрнүүд, культурно-ажаhуудалай барилганууд тон үсөөнөөр бодоно. Мүнээ социальна шэнжэтэй эмхи зургаануудай барилга олоор хэхэ шухала. Үнгэрхэдөө республика доторнай колхоз хоорондын зохидхон санатори гэхэ гү, али амаралтын гэр гэжэ үгы байна бшуу. Энэ асуудалые зүбөөр, урагшатайгаар шиидхэнэгүй. Хүдөөгэй барилга эрхилхэ хэрэгтэ городой томо томо предприятинууд туhалалсаха байгаа. Тээд иимэ ушар илангаяа Сэлэнгэдэ тон үсөөн. Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозые Улаан-Үдын мяханай комбинат шефтээ абанхай юм. Тиимэ нэрэтэйшье hаа, энэ колхоздо тус комбинат нэгэшье хүниие эльгээдэггүй. Эдэ ажаглалтануудые КПСС-эй Сэлэнгын райкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр **Базаров** хэлэhэн байна.

— Хүдөө ажахын үйлэдбэриие эрид шууд хүгжөөхэ хэрэгтэ промышленность ехэ туhалха уялгатай. Энэ хадаа ниитэ-партийна, ниитэ-гүрэнэй зорилго бшуу, — гэжэ Улаан-Үдын авиационно заводой дуректор нүхэр **С. И. Исаев** үгэеэ эхилhэн байна.

Нүхэр Исаев саашань үгэеэ үргэлжэлүүлхэ зуураа, тэрэнэй хүтэлбэрилдэг заводой коллективэй Баргажанай аймагай колхоз, совхозуудта яажа шефскэ туhаламжа үзүүлдэг тухайнь дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгэбэ. Шефтээ абаhан ХХ партсъездын нэрэмжэтэ, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудай, Гааргын совхозой барилга хэхэдэнь али болохо туhаламжа хүргэдэг, хабсаралгын хүдэлмэри хэдэг, түхеэрэлгэнүүдые үгэдэг, hургуули, гараж, фермэнүүдые дулаасуулха, электрифицировалха хүдэлмэри өөhэдынгөө хүсөөр бүтээдэг байна.

Гадна үбhэ ба таряа хуряалтын, ороохо тушаалтын үедэ, хурьга абаха сагай ерэхэдэ олон хүнүүдые тус заводой эльгээдэгынь тон hайшаалтай. Заводой уран hайханай коллективэй гэшүүд, лекторнууд байд байд гээд Баргажан ошожо байдаг. Хүдөө ажалай шухала мэргэжэлэй кадрнуудые hургажа ябуулдаг. Коммунис ажалай ударнигуудай слёт зарлахадаа, заатагүй шефтээ абаhан коллективүүдэй түлөөлэгшэдые уридаг байна. 1960 ондо шефтээ абаhан ажахынуудай барилгада хабаадаха зорилгоор хэмжээ ябуулганууд хараалагданхай гэжэ нүхэр Исаев элидхэбэ.

КПСС-эй обкомой пленум дээрэ республикын культурын министр нүхэр **П. Н. Нимаев** үгэ хэлэхэдээ, хүдөө нютагуудта соёл болбосоролой хүдэлмэри hайжаруулха асуудалнуудта тогтобо. Республикын аймагуудта үнгэргэгдэдэг литература ба искусствын декаданuудай онсо удха шанартай байhые тодорхойлон тэмдэглэбэ. Республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо нүхэр **В. И. Дубровский**, республикын автомобильна транспортын управлениин начальник нүхэр **Г. И. Ануев**, республикын хүдөө ажахын министр нүхэр **Л. В. Власов** гэгшэд үгэ хэлэhэн байна.

Пленумэй эсэстэ элидхэлшэ — КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр **А. У. Модогоев** түгэсхэлэй үгэ хэлэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай октябриин Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ зорилгонуудые хараалhан тогтоол пленум дээрэ нэгэн дуугаар баталан абтаба.

МАНАЙ ПОЧТО

элэй арба нэгэдэхи — ноябрь hара үнгэрбэ. убликымнай предприяти, колхоз, совхоз болон ганууд дээрэ Агууехэ Октябриин hайндэрэй элдэ социалис мүрысөөн улам эршэтэйгээр жэ, ажалай шэнэ амжалта асарна.

ПСС-эй ЦК-гай октябрь hарада болоhон Пленушиидхэбэринүүд хүдөөгэй ажалшадые ажалай амжалтада зоригжуулба. Колхоз, совхозуудай шад, таряашад Пленумэй шиидхэбэринүүдтэй хсаад, ажахынгаа экономико, баялигые улам дхахын түлөө шармайн оролдожо эхилhэн тумэдээсэл, статьянууд абтана. Энээнhээ гадна, ы бүхэнэй партийна организацинууд Пленушиидхэбэринүүдые үргэн ниитэ арад зондоо барилан ойлгуулхын зорилгоор хүдэлмэри на. Энээн тухай бэшэг, корреспонденууд абтажа үргэлжэлhөөр. Тэдэ бэшэгүүд ПСС-эй ЦК-гай октябриин Пленумэй тогтоолые лна» гэhэн рубрика доро толилогдожо эхилээ.

Үбэлжэлгын үедэ шахан таргалуулагдажа байүхэрнүүдэй шэгнүүрые сүүдхэдээ 1000 грамнэмээхэ» гэhэн социалис уялга абаhан Яруусовхозой малшадай үүсхэл, уряа ноябрь hарын газетэдэмнай толилогдоо hэн. Тиигэжэ үбэүедэ мал шахан таргалуулхын түлөө дэлгэрэhэн алис мүрысөөндэ ажахы бүхэнэй үхэршэдэй оhон тухай мэдээсэл республикын ажахынуудабтажа, газетэдэмнай толилогдожо захалаа.

он тоото уншагшадай анхаралые татаhан «Хонгэhэн ээлжээтэ—гурбадахи хуудаhан хэблэгэдир уншагшадта хүргэгдэбэ. Иимэ хуудаhагарадаг болохсhоо хойшо «Хонходо» гэhэн гарай эдир уншагшадай бэшэг редакцида ерэдэг. Энэнь hайшаалтай. Саашадаашье ын» хуудаhанда бүри олон бэшэг ерэжэ байээ гэжэ hанагдана.

нгэрhэн hарын туршада манай газетын хуудаудта «В. И. Ленинэй түрэhөөр 100 жэлэй ойдо» рубрика доро материалнууд таhалгаряагүй логдожо байгаа. Энээнhээ гадна, «Партийна йдал», «Коммунист тухай хөөрэөн», «Тоосоото лтын партийна суглаанууд», «Политическэ исал», «Табан жэлэй түрүүшүүл» гэhэн руб доро материалнууд таhалгаряагүй толилогдобайгаа. Эдэ рубрика доро гол түлэб хүдөө нюудта, фабрика, заводуудта дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ эрхимлэhэн ажалай түрүүшүүл тухай очерк, зураглал, репортаж, корреспонденцинүүд толилогдоhон байна.

Хото, хүдөөгэй олон тоото эдэбхитэй уншагшадай эльгээhэн материалнуудаар тусхай хоёр номер, хэдэ хэдэн хуудаhан ноябрь hарада толилогдобо. «Амар мэндэ, Агуу Октябрь!», «Арадай, партиин хүсэн Ленинэй заяаhан нэгэдэл» гэhэн тусхай номер, «Байгал» журнал манай айлшан» болон бусад хуудаhанууд толилогдоhон байна. Мүн «Амаралтын үдэрэй хуудаhан», «Шэхэнэй шэмэг, нюдэнэй хужар» гэhэн хуудаhануудта «Будамшуу», «Будамшуугай почто» гэhэн гаршагтай бэшэгүүд манай редакцида ерэжэл байhаар.

Үнгэрhэн ноябрь hарада редакци 400 гаран бэшэг абаа. Энэнь үнгэрэгшэ жэлэйхиhээ нилээд олон болоно. Тэдэнэй 239-ниинь газетэдэ толилогдоhон, хэдэ хэдэн бэшэг мүрдэлгэ, шалгалтада эльгээгдэhэн байна. Нүгөөдүүлынь газетын hаяын номернуудта толилогдохо. Буряадай газар эсхэмжэлгын экспедициин ахалагша агроном С. Биликтуевай «Газараа hалхинhаа халхалая» гэhэн статья манай уншагшад, илангаяа таряашадай, ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй анхаралые татаа ёhотой. Энэ жэлэй намар, мүн ерэхэ хабартаашье республика дотор газарай хүрьhэ hайжаруулха, газарые hалхи шуурган, уhанhаа хамгаалха талаар ямар хүдэлмэриин хэгдэжэ байhан тухай бэшэжэ байхыетнай хүсэнэбди.

hарын туршада толилогдожо эхилhэн «Хүүгэдэй уран зохёол тухай hанамжанууд» гэhэн рубрика доро республикын уран зохёолшод өөhэдынгөө нилээд олон hанамжа дурадхалнуудые бэшэhэн, hайшаамаар асуудалнуудые табиhан байна. Хүүгэдэй зохёолдо зорюулагдаhан конференци дээрэ, мүн газетэдэ гараhан материалнууд соо уран зохёолшод саашадаа хүүгэдтэ ямар зохёолнуудые бэшэхэ тухайгаа хөөрэжэ үгэбэ.

Табан жэлэй гурбадахи жэлэй дүүрэтэр тэбхэр hара шахуу саг үлэбэ. Энэ хугасаа соо ажахы, предприяти бүхэнэй коллектив жэлэй эхиндэ абаhан уялгануудаа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын түлөө оролдожо эхилбэ. Манай республикын хүдэлмэришэд, малшад, hаалишадай энэ ехэ тэмсэлдэ туйлаhан амжалта тухайнь, тэдэнэй габшагай бэрхэ ажал, баян дүршэл тухайнь ходо бэшэжэ, дуулгажа байхыетнай, манай уншагшад, хүдөө бэшэгшэдтээ хүсэнэбди.

Толилогдоогүй бэшэгэй мүрөөр

ХЭЗЭЭ ЯБАДАГ БОЛОХО ЮМ?

hүүлэй үедэ Улюнхаан нютаг руу автобус ябахаяа болибо. Энээнhээ боложо тус нютагта ажаhуугшад центр орохын түлөө 35 модоной газарта ябагаар гү, али морёор ошохо баатай болоно. Автобусой ябадаг hаа, хэрэгээ үдэреэр бүтээжэрхёод ерэхэ hэмди. Харин тиимэ юумэн hүүлэй үедэ үзэгдэхээ болибо. Энээнhээ гадна, hургуулиин hурагшад суббото бүхэндэ гэртээ харидаг юм. Тиимэhээ эдэнэр хэшээлэй дүүрэхэhээ урид харгы дээрэ гаража, тиишэ ошохо машина хүлеэхэ баатай болонс.

Дурсагдагша бэшэгые шалгажа, зохихо хэмжээ абахыень Буряадай автотранспортна управленидэ манай редакци эльгээhэн байгаа.

«Баргажанай Улюнхаан нютаг руу хэзээ автобус ябадаг болохо юм?» гэhэн асуудал зүб табигдаhан. Иишэ урдань тусхай маршрудтай автобус ябадаг hэн. Хабар, намарай үедэ уhанай нэмэхэдэ, тэндэхи Этхитэ горхон дээрэхи хүүргэ, мүн харгын ехээр муудаhанhаа боложо автобус ябуулагдахаяа болиhон юм. Мүнөө иишэ үбэлэй харгыгаар автобусой маршрут нээгдэбэ.

Харгы заhабарилха уялгатай Баргажанай ДЭУ-гэй хүдэлмэрилэгшэд хабар болотор дурсагдагша горхон дээрэхи хүүргэ заhажа, дардам харгы татаха аабза гэжэ hанагдана гэжэ Буряадай автотранспортна управлениин главна инженер С. Б. Шамадо манай редакцида мэдээсэбэ.

Уншагшын репортаж

ОМОГОР-ХОНОБДИ

Байгша оной ноябриин хори юhэнэй үдэшэ Михайловка hууринай клуб соо нютагай ажалшад — hаалишад, хонишод, механизаторнууд болон hурагшад олоороо суглараа. Буряад ороноймнай мэдээжэ дуушад Захааминай аймагай ажалшадта гоё hайхан дуу хүгжэм, хатар наадаяа харуулжа ябана бшуу. hайн сагай аялга дуун hайхан ха юм!

Концертын түрүүшын хубинуудта Буряадай элитэ дуушан Буда-Ханда Дашиева манай түрэл оронной хайшан гэжэ дуу, хүгжэмөө улам гоё, hайхан, удхаар гүнзэгы, уян хонгёо болоhоор эдэ үдэрнүүд хүрэтэр ерэhые, улад зоной ухаан бодолдо мартагдашагүйгөөр хадуугдадагые баранда ойлгосотойгоор хөөрэжэ үгэбэ. Композиторнуудай бэшэhэн дуун бүхэниие амяарлан дуушад гүйсэдхөө.

Манай буряад арадай хүгжэмэй хүгжэлтэдэ барагдашагүй ехэ габьятай байhан ородой элитэ композиторнууд П. Берлинский, М. Фролов, В. Морошкин гэгшэдэй зохёолнуудтай танилсуулаад, мүн лэ буряад арадайнгаа дундаhаа ургажа гараhан, мүнөө үедэ амжалтатайгаар ажаллажа ябаhан Д. Аюшеев, Ж. Батуев, Б. Ямпилов гэгшэдэй шэнэ дуунуудтай танилсаабди.

«Үндэhэн арадаймнай уран гэлигhээ hабагша татаhан hайхан, ирагуу дуун хадаа хилэ захагүй, унтаршагүй мүнхэ галтай юм даа» гэжэ нютагаймнай нэгэ үбгэн хөөрэгшэ hэн. Нээрээшье гоё, хонгёо дуу шагнахадаа, өөроо дуулажа бирахагүйшье hаа, дахалдан дуулалсаха дуран хүрэдэг. Шэнэшье, хуушанайшье дуунуудые Б. Балдаков, Т. Карпов, М. Балмасов, Б-Х. Дашиева гэгшэдэй дуулаhанай удаа альга ташалтан нэрэшэнэ. Эдэнэрэй дахин дахин дуулахыень баадхадаг байба.

Үни холын шагнагдаагүй хулhан лимбын хонгёо аялга зэдэлүүлhэн Цырен-Доржо Санжиевые онсо дурдамаар.

— hүүлэй хорёод шахуу жэлэй турша соо лимбын аялга хаа-яахан радиогоор лэ шагнааб, теэд бэдото лимбэшын дуулахые харагүй аад, одоол мүнөө үдэшэ харажашье, шагнажашье ханабаб даа.

— гэжэ колхозой автомашиныы жолоошон Семен Самбуев клубhаа гараад, гэртээ харижа ябахадаа омог баяртайгаар хөөрэнэ.

Мүн Юрий Кузнецовой баяан дээрэ ород, буряад, монгол дуунуудые гүйсэдхэхэнь урматай байгаа даа.

Гэбэшье зүжэг наадынай сонсохолшо, дуунай үгэнүүдые зохёоhон зохёолшын нэрэ юундэшьеб дурдагдангүй үнгэршэдэг байгаа. Поэт, композитор, дуушан гурбан нэгэ эхын үхибүүд мэтэ, мяха зүрхөөрөө холбоотой байдагынь мэдээжэл даа. Теэд концерт харагшад, хүдөөгэйшье, хотынишье ажалшад мүн лэ эдэ гурбан соёлой мэргэжэлтэдээр hанаа сэдьхэлээрээ, ухаан бодолоороо холбоотой байдаг ха юм. Композиторай, дуушанай нэрэ дурдагдаад, дуунай гаршаг хэлэгдээд үнгэршэхэдөө концерт харагшадта нэгэл юумэн дутаhан шэнги байдаг. Энээниие манай уран дуушад анхардаг болоо hаань hайн бэлэй.

Мүнөө хаа-яагүй, бүхы орон доторoo В. И. Ленинэй түрэhөөр 100 жэлэй хүндэлэлдэ социалис мүрысөөн үргэн далайсатайгаар дэлгэрээ. Абаhан уялгаяа бэелүүлхын түлөө оролдожо байгаа ажалша олонойнгоо алдар солые, амгалан тайбан зол жаргалые магтан дууладаг, ажал, хүдэлмэриень зоригжуулдаг үнэр баян үндэhэн арадайнгаа дуушадта ирагуу гоё аялга, дуу хангюурдахыень хүсэе!

Ц. НАЙДАНОВ
Захааминай аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн.

СОЁЛШОД ЗҮБШЭБЭ

hаяхан Кабанск тосхондо аймагай соёл гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй хоёр үдэрэй семинар-зүблөөн үнгэргэгдэбэ. Тэрэнэй түрүүшын үдэр КПСС-эй райкомой пропаганда, агитациин таhагые даагша С. Н. Шабанов «Үбэлжэлгын үедэ малшадай дунда ябуулагдаха соёл гэгээрэлэй хүдэлмэри тухай» элидхэл хэhэн байна. Удаань аймагай тосхон, hууринуудай клубуудые даагшад малшадай дунда ябуулха ажал хүдэлмэриинтөө түсэбүүд тухай хөөрэжэ үгөө.

Хоёрдохи үдэрынь аймагай библиотекарьнуудэй семинарска хэшээлнүүд үнгэргэгдөө. Тэрээн дээрэ, жэшээлхэдэ, Худара тосхоной библиотекарь-пропагандист Тамара Кушкина «В. И. Ленинэй үхибүүн, эдир наhанай жэлнүүд» гэhэн темээр hонирхолтой хэшээл үнгэргөө. Тэрэшэлэн библиотекарь Т. Н. Телешева В. И. Ленин тухай номуудые уншагшадай дунда тараадаг өөрынгөө дүй дүршэл тухай хөөрэжэ үгэбэ.

Дүй дүршэлөөр баян болоhон үнинэй библиотекарьнууд М. К. Ананьина, Т. Н. Гуляева гэгшэд малшадай дунда номуудые олоор тараадаг тухайгаа семинарта хабаадагшадта hонирхолтойгоор хөөрэhэн байна.

С. БОРОВИК.

ОЦИАЛИС
РО-
УУДТА

Арадай Болгариин заводуудта автомобильнуудые олоор гаргадаг боложо байна. Жэшээлхэдэ, Ловечскэ «Балкан» гэhэн автомобильна завод «Москвич-408» гэhэн түхэлэй машина гаргадаг байгаа hаа, мүнөө «Москвич-412» гэжэ автомобильнуудые гаргадаг болобо. Зураг дээрэ: Ловечскэ автомобильна заводой главна конвейер. «Москвич-412» гэhэн түхэлэй автомобиль хабсаргагдажа байна.

ТАСС-ай фото.

Вьетнамай Демократическа Республика. Дайнай хүшэр үеын байгаашье hаа, ороной хүдөө ажахын районууд хүгжэhэн зандаа байгаа. Холын заха, булангуудые зайн галаар хангаха хэрэг эндэ hайнаар табигданхай. Кооперативуудай фермэнүүд, таряашадай гэрнүүд соо зайн галнууд яларна. Зураг дээрэ: Ле Хонг Фонг кооперативта зайн галай утаhан татагдажа байна.

ТАСС-ай фото.

Буряадай хоровой бүлгэмэй II конференци угтуулан

ОЛООРОО ДУУЛАХАДА АЯТАЙ

ОЛООРОО дуулахада үнэхөөрөөшье аятай зохид, шагнажашье һуухада нэгэл тиимэ хүсэтэйгөөр, дали жэгүүр ургуулмаар нүлөөлдэг шуу. Балшар багаһаа дуу дуулажа, баяр баясхалангаа, уйдхар гашуудалаа мэдүүлхые эрмэлзэдэгынай ойлгосотой. Нютаг нютагай дуун ондо ондоо гэжэ анханһаа хэлсэдэг. Тиихэдэ манай Сэлэнгын аймагта дуунай жэнхэни гоё аялга үдэр бүхэндэ һүртэйтөөр зэдэлжэ, нютаг нютагайхидһаа гад ондоо, имагтал өнөө өөрынхеэр сууряатаһаар үнинэй һааб даа.

Жэшээнь, Ново-Селенгинскын нэгэ гэрэй хажуугаар гарахадаа заатагүй аалидажа, хүгжэмэй иригүү аялга зүрхөө даран шагнаха баатай болодогбди. Эндэ хүүгэд инструмент дээрэ наадажа, дуу аялганууды уянгатуулан гаргажа һурана.

Эндэхи хүгжэмэй һургуулида бүхы дээрээ 80 үхибүүд һуралсана. Эдир хүгжэмшэдые ехэнхидээ залуу багшанар һургана. Бултадаа нютагай хүнүүд. Жэшээлбэл, Светлана Ринчинова, Вера Лхамажапова, Александр Андреев гэгшэд Улаан-Үдын хүгжэмэй, соёл гэгээрэлэй һургуулинуудые дүүргээд, түрэл нютагаа хүдэлхөө ерээ бэлэй.

Нютагай хүнүүд... Дээрэ дурсагдаһан хүнүүд үнэхөөрөөшье яһала ехэ, аша туһатай юумэ хэнэ. Тусхай һургуули дүүргээд, түрэл нютагаа хүдэлхөө ерэһэн хадаа ажал хүдэлмэридөө үнэн сэхээр, имагтал олондо сэгнэшэгүй ашатай юумэ хэхые оролдоно.

Ново-Селенгинскын хүүгэдэй хүгжэмэй һургуули тухай эндэ хэлэгдэхэ һанагданагүй. Харин хүүгэдэйнь хоор нютагайхидайнгаа магтаал һайшаалда хүртэһөөр үнинэй. Энэнь хадаа миин лэ дуу дуулаха хэрэг бэшэ ха юм. Бултадаа нэгэ жэрдээр, дуун бүхэнэй аялга нугалбарине наринаар сахин байжа, дуулажа һурахын тула үхибүүд нилээд оролдоһон байха. Энэнь энэшье гэлэй. Зүгөөр багшанарай туһаламжагүйгөөр ямаршье амжалта туйлагдахагүйнь эли. Һайниинь гэхэдэ, эндэхи багшанар-хүгжэмшэд һургуулиингаа ажалаар бээ хизаарладаггүй, харин сүлөөтэй сагтаа бултаараа шахуу Ново-Селенгинскын соёлой байшангай уран һайханай бүлгэмэй хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, аша туһатай юумэ хэлсэнэ.

Нютагай интеллигенциин, тэрэ тоодо багшанар-хүгжэмшэдэй эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан тула концерт бүхэниинь яһала урагшатайгаар үнгэрдэг, нютагайхидай магтаал һайшаалда хүртэхэ ёһоороо хүртэдэг. Концертын шухала һуурине хоор эзэлнэ. Жараад шахуу хүнүүдэй ендэр дээрэ гараад, жэгтэй гоёор дуулажа захалхадань, сугларагшад зүрхөө даран шагнадаг. Гадаадын оронуудай, ород болон совет, мүн буряад композиторнуудай найруулһан дуунуудые жэншэдгүй гоёор дуулажа һурахын тула тэдэнэр үдэшэ бүхэндэ сугларжа, аялга хухалгыень хэды дахин дабтаха баатай бэлэдог. Яахаб, тиигэнгүй аргагүй.

Арбан жэлэй туршада энэ хоор нилээдгүй ехэ амжалта туйлаһан, аймаг болон республика дотороо суурхаһан байха. Улаан-Үдын телевиденеэр дуулаһан, Хяагта болон Зэдын аймагуудаар аяншалжа, дуунда дуратайшуулай зүрхэ сэдьхэл дулаасуулһан, баясуулһан. Ново-Селенгинскымнай хоор аймагтаа эгээн эрхимынь гэжэ тоологдоно.

Энэ хоорые эмхидхэхын, хүл дээрэнь гаргахын тула Ново-Селенгинскын хүгжэмэй һургуулиин (хүүгэдэй) директор В. Б. Доминанов бүхы шадалаараа оролдоһон юм. Хоорто хабаадагшадые бүри олошоруулхые, репертуараа баяжуулхые оролдожо байһаниинь ехэ һайшаалтай.

Сэхыень хэлэхэдэ, манай аймаг дотор бүхы дээрээ хоорой гушаан коллективүүд мүнөө хүдэлнэ. Жэшээлхэдэ, Галуута-Нуурай хоорто хүнүүд мүн баһа олоор хабаадалсана. Аймаг дотороо саг үргэлжэ ябажа, ажалша хүнүүдые ород болон буряад дуунуудтай үргэнөөр танилсуулна.

— Һаядаа эрэшүүлэй хоор эмхидхэхэ хүсэлэнтэйбди. Тэрэмнай, сэхыень хэлэхэдэ, тиимэшье бэлээр бүридэхэгүй юм аабза. Тиигэбэшье хоорто хабаадалсажа, бэлиг шадабаряа туршаха дуратайшуул олошоржол байна. Энэ хоортомнай ехэнхидээ шулуу нүүрһэшэд, барилгашад, шофернууд хабаадалсаха юм, — гэжэ хоорые хүтэлбэрилэгшэ, Галуута-Нуурай хүгжэмэй һургуулиин багша Н. А. Кавер хөөрэнэ.

Ехэ һайн эдэбхи үүсхэл гээшэ. Энэ үүсхэлыень аймгүйсэдкомой соёлой таһаг һайшааһан, өөрынгөө талаһаа туһа хүргэжэ байдаг.

Гадна һургуулиин үхибүүд ехэшүүлһээ дутуугүй дууладаг шуу. Энэ талаар Сэлэн-Дүүмын дунда һургуулиин дэргэдэ эмхидхэгдэһэн һурагшадай хоорые онсо тэмдэглэмээр. Гэбэшье һургуули бүхэндэ иимэрхүү хоорнууд үшөө үгы, олонхидынь өөрын хоортой болохо тушаа һаналаа табидаггүй. Һургуули бүхэндэ арга боломжо яһала бии. Теэд мүнөө болотор Сэлэндүүмынхидһээ жэшээ абаагүйнь гайхалтай.

Загастайн соёлой байшангай, эндэхи дунда һургуулиин дэргэдэхи үхибүүдэй, Юрөөгэй соёлой байшангай болон эндэхи дунда һургуулиин дэргэдэхи үхибүүдэй хоорнууд муу бэшээр ажалладаг. Гэбэшье саашадаа хоорто хабаадагшад улам олошоржо, хаа-яагуур дуу зугаа ханхинаха аабза гэжэ найдагдана. Тиигэхын тула аймагай соёлой таһаг, соёлой байшангуудай дэргэдэхи уран һайханай совет арга хэмжээнүүдые абаха байха.

Гэбэшье олонхи ажахынуудай, промышленна томо предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд соёл культурын хүдэлмэрине орой хэрэгсээдэггүй. Жэшээнь, Тельманай нэрэмжэтэ, «Эрдэм» колхозой соёлой байшангуудай дэргэдэ өөрын хоор байхагүй. Хоортой болохоошье һананагүй. Тэдэниие ехээр зэмэлхэншье баһа хайшан юм. Онсо шалтагаан гэхэдэ, хүгжэмэй һургуули дүүргэһэн мэргэжэлтэд ехээр дуталдана. Энэ талаар Буряадай АССР-эй Культурын министерство һаналаа табиха аабза гэжэ найдагдана.

Н. МАДУЕВ,
Сэлэнгын аймгүйсэдкомой культурын таһагые даагша.

«ТАРАС БУЛЬБА» — МАНАЙ СЦЕНЭ ДЭЭРЭ

Манай оперо, баледэй театрай сцена дээрэ классическа зохёолнууд табигдажа, харагшадай һайшаалда яһала хүртэдэг гээшэ.

Һаяхан Ленинэй ордено оперо, баледэй театрай коллектив шэнэ оперо табиба. Оперые табиһан түрүүшын үдэр, декабриин 5-да театрай зал соо хүн зон олон байгаа. Композитор Н. Лысенкын «Тарас Бульба» гэһэн оперо шагнагшад нэрьемэ альга ташалгаар угтаба. Тарас Бульбын партине СССР-эй арадай артист Л. Линховоин дуулана. Зурагууд дээрэ: оперocc абтаһан сценэнүүд.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

НАНА АЛЕКСАНДРИЯ — ДАХИНАА ЧЕМПИОН

ТБИЛИСИ. 19 наһатай Тбилисиин университедэй студентка Нана Александрия шатараар СССР-эй чемпионой нэрэ зэргэдэ хоёрдохёо хүртэбэ. Тэрэ хадаа декабриин хоёрто нютагайнгаа басаган Алла Чайковскаятай ээлжээтэ уулзалгаяа үнгэргэхэдөө шүүжэ, хамта дээрэ 3,5 очкотой болоһон байна.

Шатараар СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө һаяшаг Ашхабад хотодо үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ Александрия Чайковская хоёр түрүү һуури хубаалдаад, мүнөө тэдэнэй эгээн бэрхыень тодоруулха мүрысөөн үнгэргэгдэбэ гээшэ.

Нана Александрия эгээн түрүүлэн урзанда жэл ороной эрхим шатаршанай алтан медальда хүртөө һэн.

ТАСС-ай ЛЕНТЭҺЭЭ...

Москвада үнгэргэгдэжэ байгаа хоккеистнүүдэй уласхоорондын мүрысөөнэй түрүүшын уулзалгада СССР-эй суглуулагдамал нэгэдэхи команда Финляндиин суглуулагдамал командые 5:2 тоотойгоор, тиихэдэ СССР-эй хоёрдохи суглуулагдамал команда канадынхидые 4:3 тоотойгоор шүүбэ.

* * *

Ород даамаар мүрысэхэдөө, Москвагай армеец Николай Абациев СССР-эй байгша оной чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. 21 наһатай ленинградец Николай Кононов хоёрдохи һуурида гаража, мүнгэн медальда хүртэбэ. Гурбадахи, дүрбэдэхи һууринуудые ороной экс-чемпион, Бакугай Виталий Габриэлян, Ленинградай Евгений Гюнев гэгшэд эзэлээ.

* * *

Испаниин Мальорка хотодо үнгэргэгдэжэ байгаа шатаршадай уласхоорондын мүрысөөндэ тус тустаа таба табан очкотой болоһон Виктор Корчной, Даниин шатаршан Бент Ларсен гэгшэд түрүүлжэ ябана. 4,5 очкотой болоһон Борис Спасский гурбадахи һуурида байна.

ХҮХЮУ НААДАН...

Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхозой Заган-Адагтахи бригадын хүдэлмэришэд шэнэ клуб соогоо хүхюу наада харуулба. Урдань энэ тосхондо хон жэн байдаг һэн. Мүнөө нютагай залуушуул шэнэ клуб соогоо үдэшэ бүри сугларжа, кино хараха, дуу хүгжэм табиха, хатар танца хэхэ, элдэб кружогуудые эмхидхэхэ аргатай болоо. Һаяхан нээгдэһэн энэ клубай дотоохи түхеэрэлгэнүүд дандаа шэнэ, гоё һайханаар шэмэглэгдэнхэй.

Совхозой профсоюзай комитет тус клубта шэб шэнэхэн радиоло абажа бэлэглээ.

В. БОРИСОВ.

Камчаткын ангуушад хүбшэдэ гаранхай. Тэдэнэр үбэлэй эдэ һа рануудта тайгые махажа, булга олзолно. Зураг дээрэ: Камчаткын мэдээжэ ангуушан, Эссо тосхоной эвенк эхэнэр Елизавета Адуканова агнуурида ябана. Үнгэрһэн үбэл 70 булга, 50 хэрмэ, 30 һолонго олзолһон юм.

АПН-эй фото.

Сүүд дээрэһээ

ТӨМООТОЙ ХҮН ААД...

ДОСААФ-ай Октябрьска районно комитедэй түрүүлэгшээр Н. Ф. Калининай болоходонь, суттаа алба хэһэн нүхэдынь тон ехээр баясаһан юм. Зүгөөр Калининай ушаргүй ехээр өөрыгөө магтаха дуратайень мэдэбэшье, нүхэдынь ажалдань амжалта хүсөө һэн.

Тэрэ гэһээр хоёр, гурбан жэл үнгэрбэ. Зүгөөр шэнэ ноёнһоо бүтээһэн хүдэлмэришье харагдадаггүй, ганса ажалдаа һогтуугаар ерэдэ, зандараан һууханиь олошорбо ха. Дүрбэн һара үнгэрһэн хойно ДОСААФ-ай хоёрдохи автомотолотерейн билетүүдэй тараалгын һүүлдэ Калининай мэдэлдэ байһан мүнгэнһөө 451 түхэриг дуталдаба.

Калининай мэгдэхэдэжэ, хулгай оробо гэжэ мэдүүлхэдэнь, зарим нүхэд этигэжэ... район соогоо тараахыень ДОСААФ-ай гурбадахи автомотолотерейн билетүүдые дахин барюулха баатай болоһон.

Аргагүйгөөр хүхиһэн Калининай бүри үнгэрмэ ехээр архидажа, ажалдаашье ерэхээ болижо, «Тэжээһэн бурууни тэргэ эбдэхэ» гэдэгтэл бүри үлүү гарашаба.

Хоёрдохи шалгалтын болоходо тэрэ 1373 түхэриг 16 мүнгэ үрижэрхиһэн байхадань, ДОСААФ-ай республикын комитедэй хүдэлмэрилэгшэд тэрэниие суудтэ үгөө.

Улаан-Үдэ хотын Октябрьска районой арадай суудай шиидхэбэреэр Н. Ф. Калинин хоёр жэлээр [illegible] хаагдаба.

П. СЫРОМЯТНИКОВ.

Архиншан хэһээгдэбэ

Ярууны аймагай Сельхозтехника [illegible] хабсаралгын хүдэлмэришэдтэ хабаадалсажа байһан [illegible] Б. Г. Хлебодаров архи уугаад, ама халамгайгаар ажалдаа гарадаг байба.

Байгша оной августын 18-да хоёр ханинартаяа уһан тулам болотороо архи залгаад, Хлебодаров гэгшэ автомашинынгаа шадал соо харгыда гүйлгэжэ эбдараа, зүгиие һүүлдэһэн автомашина тайража, аюул ушаруулһан байгаа.

Һаяхан болоһо үнгэрһэн Ярууны аймагай арадай суудай жолоошон Б. Г. Хлебодаровые 13 жэлээр сүлөөень хаһахаар шиидхэбэ.

М. ЯКОВЛЕВ.

Вальдек Роше мэдүүлгэ хэбэ

ПАРИЖ. (ТАСС). Национальна суглаанда диилэнхи олонхидой дуу суглууһан мүнөөнэй засагаархид оронойнгоо үмэнэ табигдаһан шухала асуудалнуудые шиидхэхэ шадалгүй болоод байна гэжэ Париж шадарай нэгэ районда болоһон митинг дээрэ Франциин Коммунис партиин Генеральна секретарь Вальдек Роше хэлээ. Май, июнь һаранууда тэмсэл хэжэ, салин хүлһэеэ дээшэлүүлһэн ажалшад финансова бэрхэшээлнүүдэй тохёолдоһоной түлөө харюусаха ёһотой гэһэн мэдүүлгэнүүдые үгэ хэлэгшэ буруушаагаа. Салин хүлһэнэй дээшэлһэн ушар промышленность хүгжөөлгэдэ, ажалгүйдэлгые бага болголгодо туһа хүргөө гэжэ финансын министр өөрөө мэдүүлээ.

Франциин Коммунис парти франкые үнэгүй болгохо ябадалда эсэргүүсэн тэмсэһэн юм гэжэ Вальдек Роше тэмдэглээ. Национальна мүнгэнэй худалдан абаха арга боломжые тэрэ хэмдэнь үлөөхын түлөө, юумэнэй үнэ сэнгэй дээшэлхэ ябадалда эсэргүүсэн Франциин Коммунис парти тэмсэжэ байна. Мүнгэнэй худалдан абаха арга боломжые тогтуурилтай болгохын тула ороной баялиг бии болгожо байдаг ажалшадые бэшэ, харин мүнгэнэй үнэ сэн хямдаруулжа байдаг хүнүүдые гэмнэхэ хэрэгтэй гэжэ В. Роше мэдүүлээ.

Хүн түрэлтэнэй аша туһада

Дүшэ нэгэн гүрэнэй түлөөлэгшэд, тэрэ тоодо СССР-эй, Австралиин, Австриин, Аргентинын, Бельгиин, Болгариин, Бразилиин, Даниин, Индиин, Ирландиин, Исландиин, Италиин, Канадын, Лесотогой, Ливанай, Ливиин, Маврикиин, Мадагаскарай, Мексикын, Норвегиин, ОАР-ай, Пакистанай, Перугай, Польшын, Румыниин, Сальвадорой, Сенегалын, Англиин, США-гай, Суданай, Тринидада ба Тобагогой, Турциин, Финляндиин, Франции, Цейлоной, Чехословакиин, Чилиин, Швециин, Эквадорой, Японой түлөөлэгшэд ямар нэгэн гүрэндэ хабаадалгүй газаа далайнуудай оёорые сэбэр байлгаха тухай, далайн оёорой баялигуудые хүн түрэлтэнэй аша туһада хэрэглэхэ тухай асуудалнуудаар Ассамблейн резолюциин проектнүүдые ООН-ой Генеральна Ассамблейн XXIII сессиин политическэ (нэгэдэхи) комитедэй үзэмжэдэ табяа.

«Бүхы гүрэнүүд далайн оёорой баялигуудые шэнжэлжэ ашаглахадаа ондоо гүрэнүүдэй аша туһада хоро хүргэхэ ёһогүй, тиихэдээ далайнуудтахи баялигуудые ашаглаха тушаа гүрэнүүдэй тогтоогдомол эрхэ хазагайруулха ёһогүй» гэжэ проект дотор мэдэрэгдэнэ. Далайн оёорой баялигуудые шэнжэлэн ашаглаха үедэ далайн уһан бузарлагдаха аюулда орожо магад гэжэ проект зохёогшод зааһан байна.

«Уласхоорондын ерээдүйн хэлсээнүүдэй үндэһэ һуури боломоор хуулин ёһонуудай зохёогдожо байһантай» дашарамдуулан тус асуудалаар резолюци зохёоһон авторнууд далайн уһанай бузарлалгын хойшолонгуудые шэнжэлхэ, далай соохи амиды амитадые, тэрээнэй баялигуудые хамгаалха хэмжээнүүдые шэнжэлхэ шэнжэлгын хүдэлмэри хэхэ шухала гэжэ тоолоһон байна.

Америкын сэрэгэйхидэй хорото ааша

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Нью-Джерси гэжэ Америкын линкор декабриин 1-нэй үглөөгүүр Вьетнамай Демократическа Республикын газар тээшэ буудаа. США-гай сэрэгэй самолёдууд 16 дюймын буугаар буудаһан байна. Энээн тухайда Сайгоной ЮПИ агентствын корреспондент Америкын сэрэгшэдэй хэлэһэн мэдүүлгэнүүдые баримта болгон мэдээсээ.

Ханойн радиогой мэдээсэһэнэй ёһоор, Америкын сэрэгэй авиаци декабриин 2-ой үдэр ДРВ-гэй хүн зоноор олон тосхонууд тээшэ шиидэһэн байна. Тэрээнһээ уламжалан хүнүүд ухөө. Гадна США-гай самолёдууд демилитаризованно зоно руу шиидэжэ үргэлжэлһөөр. ДРВ-дэ эсэргүү хэрэдэг бомбодолгонуудые, артиллереэр буудалга, мүн бусадшье хорото ябуулгануудые ноябриин 1-һээ болюулха тухай шиидхэбэридэ һаад хэхэ зорилготойгоор эдэ бүхы хэмжээнүүд абтана. Дай болюулха хүсэлтэй бүхы талынхидай Парижда хэлсээ хэжэ эхилхээ байһан үедэ. Вьетнамай асуудалые эбэй ёһоор шиидхэхэ үүргэтэй хэлсээнүүдэй хэмдэхээ байхада Америкын сэрэгэйхид Вьетнамдахи ээрхэг түримгэй ябуулгануудаа улам шангадхана.

ТЕЛЕФОН · ТЕЛЕГРАФ · РАДИО ХИЛЫН ЦААНАҺАА

Италиин хүн зоной дураа гуталга

РИМ. (ТАСС). Италиин хүн зон дураа гутана. Сицилидэхи Авола хотодо забастовко хэжэ байһан үгытэйшүүлэй демонстрацида полициинхид зэбсэгээр добтолжо, хоёр таряашадые алаһан, олон хүниие шархатуулһан байна. Энээнтэй дашарамдуулан ороной хүн зон ехээр дураа гутана.

Бүгэдэ ниитын забастовко орон соогуур хаа хаанагүй үнгэрнэ. Заводуудта, хүдөө тосхонуудта ажал хэгдэхээ болёо. Һургуулинууд болон магазинууд хаагданхай. Капиталда алба хэжэ байһан полициинхид хорото ябуулгаяа болюулха заргатай гэжэ ажалшад, студентнэр болон һургуулинуудай һурагшад, Италиин бүхы арад зон эрилтэ табина.

Милан, Палермо, Генуя, Триест, Болонья, Флоренци, Савона, Ливорно, Бари хотонуудай, мүн ороной бусадшье хэдэн зуун томо, жэжэ хотонуудай үйлсэнүүдтэ гараһан олон зуу мянган ажалшад, студентнүүд барижа ябаһан лозунгнууд болон плакатанууд соогоо дээрэ дурсагдаһан эрилтэнүүдые табина.

Пролетарска нэгэдэлэй тала баримталдаг компартиин, Италиин социалис партиин парламент соохи бүлэгүүд полициин дахинаа шэнэ ааша гаргаһандань дураа гутажа, мүнөө үедэ тохёолдоһон ушар байдалые зүбшэн хэлсэхын тула парламентын заседани дары зарлая гэжэ баадхаһан байна.

Сенадай гэшүүд болохо бүлэг коммунистнууд министрнүүдэй соведэй түрүүлэгшэдэ хандаха зуураа, иимэ эрилтэ табиһан байна: «Забастовко хэжэ байһан таряашадай урдаһаа хэнэй заабаряар бронетранспортёрнуудаар хангагдаһан зэбсэгтэ полициин подразделенинүүд табигдааб, Сицилиин хоёр таряашадые алаһан зэмэтэдтэ ямар хэмжээ абтахаб» гэжэ правительство харюусаха зэргэтэй.

Онсо сесси дээрэ

КАИР. (ТАСС). Мансура, Александри, Гизада студентнэрэй үүсхэһэн буһалгаанууд тушаа асуудалаар юрэнхы хөөрэлдөөнүүд АСС-ай бүгэдэ ниитын национальна конгрессэй онсо сесси дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ дүүрээ. Сесси дээрэ хамтадаа 30 хүн үгэ хэлээ. Тэдэнэр студентнүүдэй демонстрацинуудые, һуужа хэдэг забастовконуудые нэгэн дуутаар буруушааһан байна. Оронойнгоо эдэхэ сүлөөдэ, дотоодын фронтын аюулгүйн байдалда хоро хүргэдэг хүнүүд шангаар хэһээгдэхэ ёһотой гэжэ ОАР-ай хүдэлмэришэдэй эмхинүүдһээ ерэһэн делегадууд заседани дээрэ үгэ хэлэхэдээ мэдүүлээ.

Элдэб дээдэ һургуулинуудай түлөөлэгшэд өөһэдынгөө үмэнэһөө, мүн студентнэрэй үмэнэһөө буһалгаа үүсхэгшэдые ехээр буруушааһан байна. Демонстраци ямар шалтагаанаар үүсхэгдээб гэжэ наринаар шэнжэлхэ шухала гэжэ үгэ хэлэгшэд уряалаа. Һүйдхэл хэгшэдые студентнэрэй дундаһаа зайсуулжа, ОАР-ай университедүүдтэ хэшээл үргэлжэлхэ шухала гэжэ үгэ хэлэгшэд зааһан байна.

Берлиндэ пресс-конференци үнгэргэгдөө

БЕРЛИН. (ТАСС). Сэрэгэй зорилгоор химическэ, бактериологическа зэбсэг бүтээхын тула Бонной хүтэлбэрилэгшэд эдэбхитэй бэлэдхэл хэнэ. Немецкэ, гадаадын журналистнуудта зорюулан ГДР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министерствын үнгэрһэн пресс-конференци дээрэ химическэ, бактериологическа зэбсэгэй түхеэрэгдэхээр бэлдэгдэжэ байһан тухай шэнэ баримтанууд элирүүлэгдээ.

Баруун Германиин мэдээжэ эрдэмтэ микробиолог д-р Э. Петрас пресс-конференци дээрэ үгэ хэлээ. Энэ хүн һаяхан Германиин Демократическа Республикада ерэжэ, политическэ һанамжаар хоргодохо арга олгыт гэжэ ГДР-эй засагаархидта хандаһан байгаа. Химическэ, бактериологическа зэбсэг гаргаха талаар ФРГ-дэ ехэ бэлэдхэлэй хэгдэжэ байһан тухай тэрэ эрдэмтэн хөөрэжэ үгөө. Минии ажаллаһан институт хорото бодосуудые гаргаха талаар ФРГ-гэй научна шэнжэлэлгын олон институдуудтай нягта холбоо байгуулаһай гэжэ д-р Петрас мэдээсэнэ.

ГДР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министерствын толилһон документнүүдэй суглуулбари пресс-конференци дээрэ тараагдаа. Баруун Германиин химическэ концернүүдэй, Гитлерэй үүсхэһэн дайнда туһалһан Германиин урданай сэрэгэй монополинуудай хоорондоо холбоо барисаатай байһыень арсашагүй баримтанууд элирүүлэн харуулна.

„США бэрхэтэй байдалда оронхой“

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Урда Вьетнамые сүлөөлхэ Национальна Фронт арадай зүгһөө дэмжэгдэдэг дээрэһээ Урда Вьетнамдахи политическэ засаг бэелүүлнэ гэжэ Вьетнамтай хэлсээ хэхэ үедөө Холбоото Штадууд мэдэрхэ баатай болоо гэжэ Америкын ниитын элитэ ажал ябуулагша, политическэ асуудалнуудай талаар эксперт Ганс Моргентау бэшэнэ.

«Нью-Йорк таймс» газетэдэ эльгээһэн бэшэг соогоо Моргентау иигэжэ тэмдэглэнэ: США Вьетнам тушаа хэлсээнүүдтэ мүнөөнэй Сайгоной захиргаанай түлөөлэгшэдые хабаадуулжа, өөрыгөө бэрхэтэй байдалда оруулаа. Сайгоной засаг түлөөлһэн делегацида США-гайхид ехэ үүргэ олгохые оролдоо һаа «США-е ехэ аюулда оруулха байна» гэжэ Моргентау заана.

США сэрэгэй хүнтын гурим дэмжэжэ, бэрхэтэй байдалда оронхой гэжэ Моргентау тэмдэглэнэ.

ПРАВДА БУРЯТИИ МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО

Нэгэдэхи хуудаһанда: КПСС-эй Буряадай обкомой V пленумэй тогтоол. Пленум дээрэ КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь А. У. Модогоевой хэһэн элидхэл тушаа үгэ хэлэлгэн. «Ленинскэ ажалай вахтада» гэһэн рубрика доро информацинууд.

Хоёрдохи хуудаһанда: А. У. Модогоевой элидхэл тушаа үгэ хэлэлгэ. РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ.

Гурбадахи хуудаһанда: хилын саанаһаа ерэһэн мэдээсэл.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: нютаг нютагай һонин. Соносхолнууд.

СЭНХИР ЭКРАНУУДТА

18 часһаа «Номой таг» гэһэн үхибүүдтэ зорюулагдаһан дамжуулга. 18 час 30 минутаһаа «Ажалтын түлхюур — техникын гар[illegible]та» гэһэн дамжуулга. 18 час [illegible] минутаһаа «Добренево — отчий дом» гэһэн хроникально-документальна фильм. 19 час 05 минутаһаа «Холо, ойрын һонин» гэһэн дамжуулга. 19 час 25 минутаһаа Минскын телевизионно студиһаа дамжуулга. 19 час 50 минутаһаа «Мечта» гэһэн уран һайханай фильм. 21 час 40 минутаһаа концерт.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонууд:

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора — 54-51, приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. редактора — 62-62, ответ. секретаря — 50-52, зам. ответ. секретаря — 66-76, отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — 64-36, 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности и строительства — 61-35, советского строительства и быта — 69-56, культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-81, информации — 34-05, общественная приёмная — 56-62, машинное бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.

Гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров БурАССР.

Н-02610. Зак. № 1171.